

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Disp. VIII. De persona assumente

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

quia licet nomen meriti aliquando ita accipiat, tamen cum ipsum meritum tribuitur vitæ sanctitati, necesse est illud accipere in significatione propria, de qua nunc agimus. Tum etiam, quia plures ex SS. Patribus hoc meritum attribuunt bonis operibus ipsius B. Virginis, ut patet ex verbis D. Bernardi supra relatis; meritum autem quod bonis operibus alicujus tribuitur, accipiendum est in propria significatione.

DISPUTATIO VIII.

De Persona assumente.

Ad questionem 3. D. Thomæ.

Postquam sanctus Doctor quidditatem seu essentiam unionis hypostaticæ, & causas ejus explicavit, incipit agere de duobus extremis ad illam concurrentibus, & primo de Persona assumente, in hac questione; deinde de natura assumpta, in sequenti.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum Persona Verbi immediate & proxime terminaverit humanitatem assumptam, ratione subsistentiæ absolutæ & communis, vel ratione subsistentiæ relativæ & personalis?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententiæ, & vera eligitur.

I. **C**ertum est de fide, solam secundam sanctissimæ Trinitatis personam incarnatam esse, ac proinde illam solam terminare ut quod naturam humanam; sed dissentio & controversia est inter Theologos, in assignanda ratione formali primaria terminandi hanc unionem, seu in explicando per quid Verbum primò & formaliter humanitatem terminet, an per subsistentiam absolutam & communem, vel per relativam & personalem? Supponimus enim in Tractatu de Trinitate, præter divinam naturam, & existentiam ejus, quæ est de conceptu illius intrinseco, dari in Deo tres subsistentias relativæ; quia dantur tres personæ, ut fides docet, nec possunt illæ constitui nisi tribus personalitatibus relativis; personalitates autem nihil aliud sunt quam subsistentiæ in natura intellectuali. Supponimus etiã præter subsistentias illas relativæ & incommunicabiles, dari in Deo secundum se considerato, & ut personis & relationibus præintellecto, subsistentiam absolutam & essentialem, per quam natura divina per se subsistit, non quidem incommunicabiliter, eo modo quo personæ, sed communicabiliter. Cujus suppositionis duplex potest assignari ratio. Prima est, quia subsistere ut sic, & ut dicit per se existere, importat perfectionem simpliciter simplicem, subindeque debet competere naturæ divinæ secundum se consideratæ, & prout personis & relationibus præintel-

lectionibus & personis, operatur ut quod: v.g. creat, gubernat, conservat: unde cum operationes non sint nisi subsistentium, Deus ut hinc consideratus debet habere subsistentiam, Quæ omnia in Tractatu de Trinitate latè probata sunt, ideo hic supponenda, & recolenda, seu breviter prælibanda. His præmissis.

Circa propositam difficultatem triplex videtur sententia. Prima est Durandi in 2. dist. 4. q. 2. existimantis unionem per se & immediate esse ad subsistentiam absolutam Dei, modicam autem & secundariò ad proprietatem relativam Filii; & ob hanc secundam unionem, quæ personalis est, solam personam Filii fuisse incarnatam de facto. In quam sententiã inducitur, quia existimavit proprietates relativæ non esse subsistentiam, seu nullas dari in Deo subsistentias relativæ, sed rationem subsistentiæ in Deo esse unicam & absolutam; proprietates vero relativæ solam dare incommunicabilitatem.

Secunda faretur quidem Verbum non terminare primariò unionem humanitatis, ratione subsistentiæ absolutæ, præcisè & absolute sumptæ, ut docet Durandus; sed vult eam terminare primariò ratione subsistentiæ absolutæ, ut modicam proprietatem relativam Filii; ita quod subsistentia absoluta sit ratio formalis terminandi, ipsi vero relatio, seu personalitas Verbi, solum condicio sine qua non: eo proportionali modo, quo potentia generativa in Patre constituitur per essentiam divinam, quæ tamen requirit rationem conditionem, relationem paternitatis, per quam modificatur. Hanc sententiam tribuit Medina Marfilio, Victoriz, & Soro, eamque sequuntur, qui non distinguunt realiter in creatis subsistentiam ab existentia.

Tertia, quæ est communis in Schola D. Thomæ, docet Verbum terminare adæquatè unionem humanitatis, ratione subsistentiæ relativæ, seu personalis, per quam constituitur in ratione personæ, acque distinguitur a Patre, & Spiritu Sancto. Ita Cajetanus, Medina, Nazarius, Alvarez, Aravius, Joannes à S. Thoma, Cipullus, & alii ex nostris Thomistis, cum quibus.

Dico primò: Ratio formalis & proxima per quam Verbum divinum terminavit humanitatem, non est ipsa subsistentia absoluta & communis, sed personalitas, seu subsistentia relativæ & personalis, per quam constituitur in ratione personæ distinctæ a Patre & Spiritu Sancto.

Probatur primò conclusio ex Concilio Toletano 6. & 11. in confessione fidei, ubi hæc veritas videtur definita, his verbis: *Incarnationem Filii tota Trinitas operata est, quia inseparabilis sunt opera Trinitatis, solus tamen Filius formam carnis accepit in singularitate personæ, non in unitate divine nature, in id quod proprium est Filii, non quod Trinitati commune est.* At si humanitas fuisset primò unita subsistentiæ absolutæ, falsa esset propositio negativa Concilii, quæ docet Filium non suscepisse humanitatem in id quod commune est Trinitati; cum talis subsistentia absoluta, tribus personis communis sit, sicut & natura. Ergo ut veritas dictæ propositionis subsistat, asserendum est, humanitatem non fuisse immediate unitam subsistentiæ absolutæ communi, sed relativæ & personalis, per quam Filius constituitur in ratione personæ distinctæ a Patre & Spiritu Sancto.

Confirmatur ex 6. Synodo generali actione 8. ubi

ubi ex Sancto Dionysio cap. 2. de divin. Nomin. sic dicitur: Huiusmodi neque Pater, nec Spiritus Sanctus, illa ratione communicant, nisi forte quis asserat hominatem, clementiamque & communicationem voluntatis, utque in omni supereminentiissima & ineffabili operatione, illos quoque accessisse confortes. At si humanitas unita fuisset immediatè substantie Dei absolutæ & communi, Pater & Spiritus Sanctus communicassent cum Filio, non solum in voluntate, & in omni operatione, sed etiam in terminatione humanitatis, quia terminatio illa fuisset tribus personis communis: Ergo juxta Concilia, humanitas Christi non fuit primario & immediatè unita substantiæ Dei absolutæ, sed substantiæ relativæ & personali Verbi.

Probat secundò conclusio ratione quam prædicta Concilia locis citatis insinuant. Si ratio formalis & proxima per quam Verbum Divinum terminat humanitatem, esset substantia Dei absolutæ, non verò personalitas, seu substantia relativæ Filii, sequeretur tres personas Sanctissimæ Trinitatis terminasse unionem naturæ humanæ, ac proinde esse incarnatas: Sed hoc est contra fidem, & definitionem Conciliorum, ut videmus: Ergo, &c. Probat sequela: Illud terminat unionem humanitatis, in quo est ratio formalis terminandi, sicut illud agit, in quo est ratio formalis & proxima agendi: Sed substantia Dei absolutæ & essentialis reperitur in tribus personis Sanctissimæ Trinitatis: Ergo si illa sit ratio formalis & proxima terminandi unionem humanitatis, sequitur tres personas Sanctissimæ Trinitatis huiusmodi unionem terminasse, subindeque fuisse incarnatas.

Confirmatur: Sicut enim ut duo continua unita dicantur, sufficit quòd habeant quantitativum vinculum sibi commune, nempe lineam, vel punctum: sic etiam ut duo substantialiter unita dicantur, sufficit ut habeant substantiale vinculum commune, quo mediante invicem conjunguntur: Sed juxta sententiam Durandi, ceteræ tres personæ divinæ, & Christi humanitas, habent unum commune vinculum substantiale, scilicet substantiam communem & essentialem per quam absolutè subsistant: Ergo tres personæ Sanctissimæ Trinitatis, sunt substantialiter unitæ humanitati, ac proinde incarnatæ; cum incarnari nihil aliud sit, quàm substantialiter uniti naturæ humanæ.

Huius argumenti, quod præcipuum & fundamentale est, respondet Durandus negando sequelam Majoris: ut enim (inquit) personæ divinæ dicantur incarnatæ, seu humanitati substantialiter unitæ, non sufficit unio humanitatis ad substantiam absolutam & communem, sed insuper requiritur alia unio formaliter distincta, ad proprietatem personalem & relativam: unde cum Verbo humanitas unita fuerit, non solum secundum substantiam absolutam, sed etiam secundum proprietatem relativam, aliis verò personis dantur secundum substantiam absolutam & communem; hinc fit quòd solus Filius dicatur incarnatus, non verò Pater, vel Spiritus Sanctus. Licet (inquit) concedi possit Patrem & Spiritum Sanctum, cum addito, inquantum scilicet sunt hic Deus, fuisse incarnatos, non tamen absolutè & simpliciter, inquantum sunt tales personæ.

Sed hæc solutio se de doctrina multipliciter contrariari potest, primò ex Concilio Tolitano 6. ubi

A sic dicitur: Nam si naturam hominis, Deique alteram in alteram confudisset, tota Trinitas corpus assumpsisset, quoniam constat naturam Trinitatis esse unam, non tamen personam. Ex quibus verbis hoc argumentum delimitur. Si uno humanitatis ad Verbum esset facta in natura, quia hæc est tota Trinitati communis, inferret Concilium tres personas fore incarnatas, & de omnibus verificandum esse quòd corpus assumpsissent: Ergo si de facto unio humanitatis ad Verbum primò terminata est ad substantiam Dei absolutam & communem, & facta cum individuo Deitatis, ut communi tribus personis, de omnibus erit verum dicere quòd carnem vel corpus assumpserint, & quòd homines facti sint.

Secundò, Natura Divina propriè dicitur incarnata, ut ex Damasceno lib. 3. fidei orthodoxæ cap. 6. docet D. Thomas hic art. 2. & rationem reddit in resp. ad 1. quia nempe natura non differt supposititaliter à Verbo quòd immediatè assumpsit humanitatem, & ratione sui fuit incarnatum: Sed Pater & Spiritus Sanctus non differunt supposititaliter ab hoc Deo, ut communi tribus personis, & in illis subsistente: Ergo si Deus ut communis tribus personis, immediatè & ratione sui fuit incarnatus, Pater, & Spiritus Sanctus propriè incarnati dicantur & facti homines.

Tertiò, Quia assumere sumptum pro principio actionis convenit personis divinis, ratione naturæ ut communis, omnes divinæ personæ dicuntur propriè principium Incarnationis, ut docet D. Thomas hic art. 4. Ergo si terminare immediatè naturam humanam, convenit Verbo ratione naturæ divinæ, & substantiæ, prout est tribus personis communis, omnes cum proprietate dicuntur terminare humanitatem, & consequenter dicuntur propriè incarnatæ.

Quartò, Id quòd convenit naturæ secundum se & ratione sui, de omnibus personis divinis prædicatur: Ergo si natura divina, vel hic Deus ut communis tribus personis, terminet humanitatem, & sit ex vi incarnationis homo, omnes personæ divinæ terminabunt humanitatem, eruntque homines ex vi incarnationis. Consequentia legitima est, Antecedens autem est expressè D. Thomæ hic art. 2. ad 2. & art. 4. in corp. & potest hoc exemplo declarari: quia enim sapientia, misericordia, & iustitia, conveniunt naturæ divinæ secundum se, prout est communis tribus personis, personis etiam conveniunt, & de illis prædicantur: Ergo omne prædicatum conveniens Deo ratione naturæ ut communis, prædicatur de personis.

Denique quòd ait Durandus, Patrem & Spiritum Sanctum posse dici homines cum addito, inquantum scilicet hic Deus, & prout sic incarnatos, temerarium est, cum nullus SS. Patrum, vel Theologorum, ita loqui ausus fuerit: Præterquam quòd, quæ huic Deo competunt ratione naturæ ut communis, absolutè & sine addito prædicantur de personis: creare enim, conservare, gubernare, & omnes operationes ad extra, quia huic Deo conveniunt ratione naturæ ut communis, simpliciter, & sine addito, de personis prædicantur: Ergo si terminatio immediata humanitatis, & humanitas in concreto, prædicantur de individuo Deitatis, ratione naturæ ut communis, absolutè & sine addito diminutive prædicari poterunt de personis, & sic Pater & Spiritus Sanctus simpliciter & absolutè poterunt dici incarnati, & facti homines.

Dico secundò: Verbum Divinum non terminavit primariò humanitatem, per subsistentiam absolutam & essentialem, prout est in Filio, seu ut illi appropriatam, & per relationem Verbi modificatam.

13. Probatur primò conclusio ex Concilio Tolitano supra citato, sic dicente: *Solus Filius assumpsit humanitatem in eo quod est proprium Filii*. At quamvis subsistentia absoluta Dei, ut modificata proprietate relativà Divini Verbi, dici possit & debeat aliquid ipsi appropriatum, non tamen dici potest aliquid ei proprium, sed hæc denotatio solum convenit proprietati relativæ: Ergo id quod primariò naturam humanam terminavit, est solum proprietas relativà Divini Verbi, non verò subsistentia absoluta, etiam ut modificata relatione Verbi, seu ut illi appropriata.

14. Probatur secundò: Si persona Filii non terminaret humanitatem, per propriam & incommunicabilem subsistentiam, sed per absolutam & communem, ut appropriatam Verbo; non posset persona Verbi, ut à Patre & Spiritu Sancto distincta, dici terminare humanitatem: sed hoc erroneum est, ut patet ex dictis conclusionibus præcedentibus: Ergo & illud. Sequela Majoris probatur: Quia enim virtus creandi non est propria Filio, sed illi communis cum aliis personis, non potest ut appropriata Filio, seu ut modificata per relationem filiationis, aliquid creare, nisi Pater & Spiritus Sanctus simul creent. Ergo pariter cum subsistentia absoluta, sit aliquid commune tribus personis Sanctissimæ Trinitatis, non poterit Filius per talem subsistentiam, etiam ipsi appropriatam, & per relationem filiationis modificatam, terminare substantialiter humanitatem, nisi etiam aliæ personæ illam substantialiter terminent.

15. Probatur tertio conclusio ex alio absurdo & inconvenienti quod sequitur ex adversa sententia, nimirum quod Filius non communicaret humanitati assumptæ personalitatem propriam, sed duntaxat subsistentiam absolutam & communem, quod etiam prorsus erroneum est. Sequela probatur: Quia tota vis generandi in Patre est Deitas & Paternitas illi solum tanquam conditio adiungitur, Pater non communicat Filio paternitatem, sed solum essentialitatem: Ergo similiter cum juxta Adversarios tota vis formalis & proxima terminandi humanitatem in Filio, sit subsistentia absoluta, & proprietates, seu relatio personalis Filii, ibi interveniat solum tanquam conditio, manifestè sequitur quod Filius solum communicavit humanitati subsistentiam absolutam, non verò propriam personalitatem, seu subsistentiam relativam & personalem.

16. Dico tertio: Licet Verbum Divinum terminet primò & immediatè naturam humanam per subsistentiam relativam & personalem, secundariò tamen & mediatè illam terminat per subsistentiam communem & absolutam, seu per naturam divinam.

Probatur primò: Humanitas est immediatè unita subsistentiæ personali Verbi, ut primà conclusione ostendimus: Sed cum hac est identificata subsistentia absoluta, & natura divina: Ergo illi mediatè unitur.

Secundò, Unio ista est cum Verbo ut persona divina: Ergo est cum Verbo ut subsistente in divina natura, & consequenter cum divina natura mediatè.

A Tertiò, Juxta frequentiore Theologorum sententiam, humanitas sanctifica a est formaliter à natura divina sub conceptu naturæ: Sed obque unione physica cum illa, saltem mediatè, non potuit humanitas à Deitate sanctificari: Ergo fuit unita Deitati mediatè.

Dico quartò: Quamvis subsistentia relativà Verbi Divini sit ratio formalis & proxima, quæ Verbum terminat humanitatem, nihilominus essentia divina, & subsistentia absoluta, imbibita in eadem subsistentia relativà Filii, possunt dici ratio radicalis & remota terminandi eandem humanitatem.

B Probatur breviter: Illud dicitur ratio radicalis & remota terminandi alienam naturam, ex quo tanquam ex radice oritur tota vis proxima & immediata terminandi: Sed tota vis proxima & immediata determinandi, quæ reperitur in subsistentia relativà Verbi Divini, oritur ab essentia divina, seu à subsistentia absoluta, in ipsa personalitate transcendentaliter imbibita; ideo enim subsistentia relativà Verbi Divini potest terminare naturam humanam, quia est infinita, & continet eminenter formaliter totam perfectionem personalitatis create: hæc autem infinita perfectio subsistentiæ relativæ provenit tanquam à radice ab ipsa essentia divina simpliciter infinita, & ab ipsa subsistentia absoluta, quæ transcendentaliter includuntur in subsistentia relativà & personali Verbi Divini.

§. 11.

Solvuntur objectiones.

OBJICIES primò contra primam conclusionem: Verbum Divinum per illud prius terminavit humanitatem, quod prius illi tribuit: Sed prius tribuit humanitati esse existentiam absolutam & essentialem, quam esse personalem, seu modum existendi incommunicabiliter: Ergo prius terminavit humanitatem ratione existentie aut subsistentiæ absolutæ, quam ratione personalitatis, seu subsistentiæ relativæ. Major patet. Minor probatur, Verbum divinum id prius communicavit humanitati quod prius in se continet, sicut forma prius communicat subjecto illam effectum formalem quem prius in se continet: & lux prius communicat aëri esse lucidum, quam calidum, quia unum prius continet quam aliud. Sed persona Verbi divini prius in se continet existentiam aut subsistentiam absolutam, quam subsistentiam relativam & personalem; absolutam enim sunt in Deo priora relativis, maxime existentia, quæ est de conceptu quidditativo Dei, & quæ in ipso antecedit personalitatem: Ergo Verbum Divinum prius tribuit humanitati esse existentiam absolutam & essentialem, quam esse personalem, seu subsistentiam relativam & incommunicabilem.

B Respondeo, concessâ Majori, negando Minorem: Nam Verbum Divinum prius naturam tribuit humanitati assumptæ subsistere quam existere; quia humanitas, & quæcunque natura creata, & substantialis, non est immediatè capax existentie, neque illam potest suscipere, nisi prius natura fuerit completa & intrinsecè terminata per subsistentiam propriam vel alienam: ut enim docet D. Thomas infra quæst. 17. art. 2. immediatum susceptivum existentie, non est natura, sed suppositum in natura subsistens. Unde ad probationem illius Minoris dicendum est primò, quod

quod quamvis Verbum Divinum prius in se con-
tineat existentiam, quam subsistentiam, non ta-
men prius illam communicat humanitati, quam
illam; quia humanitas non est capax recipiendi
existentiam, nisi prius fuerit completa per subsi-
stentiam.

Secundo dici potest, quod licet materialiter &
in ratione entis, existentia, sicut & sapientia, &
religae perfectiones essentiales, antecedat subsi-
stentiam relativam; formaliter tamen, & in ra-
tione termini, prior est personalitas, cum sit pro-
xima & immediata ratio terminandi humanita-
tem. Sicut diximus in Tractatu de Angelis, quod
licet substantia Angeli sit prior materialiter & in
ordine essendi, ejus operatione virtualiter trans-
eunte; formaliter tamen & in ordine locandi,
prior est operatio quam substantia; quia in sen-
tentia D. Thomae, operatio est ratio formalis per
quam substantia Angeli praesens loco constitui-
tur.

Objicies secundò: Personalitas Verbi est idem
cum natura divina: Ergo non stat humanitatem
unius immediatè personalitati Verbi, & non
unius immediatè naturae divinae. Patet Conse-
quentia, quia inter omnino eadem non potest esse
mediatio.

Respondeo distinguendo Antecedens: Est
idem realiter & formaliter, concedo Antecedens.
Virtualiter, nego Antecedens, & Conseque-
ntiam. Sicut enim distinctio virtualis, naturae à
paternitate, sufficit ut natura Patris communice-
tur Filio, & non communicetur paternitas: ita
virtualis distinctio filiationis à natura divina, est
sufficiens ut filiatione immediatè humanitatem ter-
minet, & non natura divina.

Dices, Personalitas Verbi prout est in re ter-
minat naturam humanam, & prout sic est idem
realiter cum natura divina: Ergo humanitas uni-
tur immediatè naturae divinae. Probatur Conse-
quentia, quia enim visio beatifica terminatur ad
Deitatem ut est in re, & Deitas prout sic non dif-
fert à relationibus, non potest non terminari ad
relationes, ut docuimus in Tract. de Visione bea-
ta. Ergo similiter, si humanitas unitur personali-
tati Verbi ut est in re, & prout sic est idem cum
divina natura, immediatè unitur naturae.

Respondeo concessio Antecedente, negando
Consequentiam: sicut enim licet natura divina
ut in re communicetur Filio, & in se sit idem rea-
liter cum paternitate, quia tamen prout in re, vir-
tualiter ab illa distinguitur, non communicatur
paternitas Filio. Ita quamvis personalitas Verbi
terminet prout est in re, & prout sic sit idem rea-
liter cum natura divina; quia tamen virtualiter ab
illa distinguitur, non sequitur immediata unio
humanitatis cum divina natura. Ad probationem
verò Consequentiae, concessio Antecedente, nego
Consequentiam, & paritatem: disparitas est,
quia in terminando visionem omnes Dei forma-
litates conveniunt, & sub eadem ratione illam
terminant, nimirum sub ratione veri transcen-
dentaliter & visibilis, quia ipsa essentia divina ha-
bet rationem objecti formalis, tam motivi quam
terminativi, respectu sui, attributorum, & re-
lationum: in terminando autem unibnem hu-
manitatis, omnes Dei formalitates non conve-
niunt, sed personalitas, prout ab essentia virtua-
liter distincta, terminat humanitatem; & ideo
potest personalitas immediatè terminare natu-
ram, absque eo quod natura eam immediatè
terminet, licet non possit videri essentia divina,
non visis relationibus & attributis.

Alia reperitur ratio discriminis, nam ut ali-
quid necessario debeat cognosci, alio cognito,
sufficit connexio intrinseca & formalis utrius-
que; non verò ut unum necessario terminet, alio
terminante: virtualis autem distinctio essentiae à
proprietas relativis, non tollit illarum neces-
sariam connexionem, imò nec intimam inclusi-
onem; & ideo licet virtualiter distinguantur, non
potest videri essentia, non visis relationibus; pos-
sunt tamen proprietates personales terminare
immediatè unionem humanitatis, absque eo
quod natura divina illam immediatè terminet.

Objicies tertio: Ex unione immediata huma-
nitatis cum Deitate, non sequitur unio personalis
cum tribus divinis personis, nec proinde tres
personas esse incarnatas: Ergo ruit praecipuum
fundamentum nostrae sententiae. Consequentia
patet ex supra dictis, Antecedens probatur. Pa-
ternitas intimè unitur cum natura divina, quam
humanitas; nam unio paternitatis cum Deitate
est per realem identitatem, non autem unio hu-
manitatis quae realiter entitative à Deitate distin-
guitur: Sed ex unione paternitatis cum deitate,
non sequitur quod si Deitas personaliter invenit-
ur in Filio, & de illo praedicatur, paternitas et-
iam personaliter Filio conveniat, & de illo pra-
dicetur: Ergo pariter ex unione immediata hu-
manitatis cum Deitate, non sequitur unio perso-
nalis illius cum tribus personis divinis.

Respondeo negando Antecedens, ad cujus
probationem, neganda est consequentia & pari-
tas: quod enim ex identitate paternitatis cum di-
vina natura, & naturae cum filiatione, non sequat-
ur identitas filiationis & paternitatis inter se,
provenit ex eo quod natura cum nullarum
opponitur, illae verò inter se opponuntur rela-
tive, ut docet D. Thomas 1. p. quaest. 28. art. 3. ad
1. & 2. argumentum, ubi ait quod quia potentia
& bonitas non important in suis rationibus ali-
quam oppositionem, ex identitate quam habent
cum essentia, colligitur inter se identificari, quae
tamen consequentia in paternitate & filiatione
non tenet, quia in suis propriis rationibus im-
portant oppositionem. Cum ergo humanitas
oppositionem cum proprietatibus relativis non
habeat, rectè inferitur ex eo quod huic Deo ut
communi tribus personis immediatè uniatur, &
de illo praedicetur, quod humanitas, mediatè
saltem, tribus personis uniatur, & praedicetur de
illis.

Objicies quartò: Ratione illius personalitas
Verbi terminat humanitatem, ratione cujus con-
tinet eminenter personalitatem creatam: Sed il-
lam continet ratione subsistentiae absoluta: Ergo
haec est ratio quae Verbum terminat humanita-
tem assumptam. Major videtur certa, nam sup-
plere effectum formae, solum convenit ratione
continentiae eminentialis: unde personalitas cre-
ata, ut infra dicemus, non potest alienam natu-
ram terminare, quia cum non sit infinita, non
continet eminenter personalitatem alienam. Mi-
nor verò probatur: Ratio continendi eminenter
personalitatem creatam, est infinita perfectio
personalitatis divinae: Sed perfectio infinita con-
venit personalitati Verbi, ratione subsistentiae
absolutae, aut naturae divinae, quam implicite &
transcendentaliter includit, ut in Tractatu de
Trinitate docuimus: Ergo subsistentia abso-
luta est ratio continendi eminenter personalita-
tem creatam.

Pro

Diff. 3.
Art. 5.

29.

Profolutione hujus argumenti duo breviter prænotanda sunt, seu ex Tractatu de Trinitate recolenda. Primum est, substantiam sumi dupliciter, primò pro perfectitate independentiæ ab altero ut sustentante, secundò pro perfectitate incommunicabilitatis alteri tanquam supposito; & in priori acceptione esse aliquid absolutum in Deo, nec convenire personis ratione proprietatis relativæ, sed tantum ratione substantiæ absolutæ; in secunda autem dici tantum relativè, non verò absolute in Deo, ut in Tractatu de Trinitate fusè ostendimus. Secundum est, personalitatem creatam ratione sui utramque istam perfectitatem præstare, cum enim suppositum creatum per se subsistat quoad independentiam, & incommunicabile sit alteri, tanquam supposito; & natura creata, ratione sui, nullà ex his perfectitatibus gaudeat, utramque præstat personalitas creata, prout à natura distincta. His præmissis.

Disp. 5.
Art. 2.

Ad argumentum respondeo, concessà Majori, negando Minorem, ad probationem, distinguo Majorem: Ratio continendi eminenter personalitatem creatam, quoad id quod est perfectio in illa, est infinita perfectio, concedo Majorem. Ratio continendi eminenter personalitatem creatam, quoad id quod in illa perfectionem non dicit, nego Majorem; & concessà Minori, nego Consequentiam. Nam personalitas creata, ut præstans independentiam à sustentante, perfectionem dicit, prout verò præstat incommunicabilitatem alteri ut supposito, perfectionem non explicat: licet autem ratio continendi eminenter perfectionem, necessariò debeat esse perfectio ratione sui, ratio tamen continendi eminenter id quod perfectio non est, potest esse id quod ratione sui perfectionem non dicit; ac proinde ratio continendi eminenter personalitatem creatam, ut præbet independentiam, est substantia absoluta; ratio verò continendi eminenter personalitatem creatam, prout constituit in esse incommunicabili, est substantia relativa, quamvis sub hoc conceptu perfectionem non explicet: nam sicut terminat ad intra naturam infinitam, licet ratione sui non explicet perfectionem; ita & potest habere vim infinitam terminativam ad extra, quamvis ratione expliciti perfectionem infinitam non importet. Substantia ergo relativa, ratione illius quod exprimit, non continet eminenter personalitatem creatam, sumptam adæquatè, sed solum quoad inadæquatam rationem, nempe incommunicabilis, & ratione hujus immediatè unitur humanitati, & est Verbo ratio subsistendi in illa.

30.

Objicies quintò contra secundam conclusionem: Et si essentia divina sit communis tribus personis, tamen prout est in Patre, & quatenus per relationem paternitatis modificatur, est principium generandi: Ergo similiter, quamvis substantia absoluta sit communis tribus personis, illa tamen prout est in Filio, & per relationem filiationis modificatur, erit ratio terminandi humanitatem, non verò substantia relativa Filii.

31.

Respondeo, concessò Antecedente, negando consequentiam, & parietatem: Ratio discriminis est, quia generare est agere, unde principium formale generandi debet esse aliquid activum, quale non est relatio, sed essentia divina ut habet adjunctam paternitatem: terminate verò naturam, non est formaliter agere, & ideo id quo fit talis terminatio, non est ipsa natura, nec forma, vel perfectio absoluta, sed substantia relativa

A Filii, quæ habet rationem puri termini. Objicies ultimò contra tertiam conclusionem: Si unio hypostatica secundario ad substantiam Dei absolutam, vel ad naturam divinam facta esset, Pater & Spiritus Sanctus, mediatè & per concomitantiam, possent dici incarnati: Sed hoc videtur absurdum & erroneum: Ergo &c. Sequelaprobat: Divinitas secundario dicitur incarnata, seu carni hypostaticè unita, quæ realiter & substantialiter est in Filio, qui per primò incarnatus est, & cum illo identificatur. Atqui similiter Pater & Spiritus Sanctus ununtur & identificantur cum natura divina, & substantia absoluta, ad quam unio hypostatica secundario & mediatè terminata est: Ergo etiam Pater & Spiritus Sanctus debent dici secundario & mediatè incarnati.

Respondeo negando sequelam Majoris, ad ejus probationem, nego parietatem: Ratio discriminis est, quia natura divina, & substantia absoluta, realiter identificantur cum ipsa personalitate Verbi Divini, quæ est terminus formalis & primarius Incarnationis, ac pertinent intrinsecè ad suppositum Verbi Divini, ita ut personaliter non distinguantur; ex quo fit ut Deus, mediatè saltem & secundario, possit dici incarnatus. Ceterum Pater & Spiritus Sanctus realiter distinguuntur à Verbo, quod est terminus primarius Incarnationis, nec sunt idem cum illo secundum suppositum seu personam, sicut divinitas & essentia, seu substantia absoluta. Et licet cum natura divina & essentia seu substantia absoluta realiter identificentur, quia tamen hæc non per se primò & immediatè conjunguntur humanitati, sed ratione alterius, scilicet personalitatis Verbi, cum qua realiter identificantur, non possunt dici, etiam mediatè & secundario, incarnate: ad hoc enim requireretur, quod non solum cum termino secundario & mediato, sed etiam cum primario & immediato realiter identificarentur.

ARTICULUS II.

Utrum Verbum assumendo humanitatem non solum ejus substantiam, sed etiam illius existentiam suppleverit?

Negant Scotus, Suarez, Vazquez, & quicunque essentiam creatam non distinguunt realiter ab existentia. Et consequenter quidem non enim potest suppleri, nisi separando eam ab essentia: separari autem repugnat, si non distinguatur. Affirmant verò Thomista, & alii, qui realem distinctionem inter essentiam & existentiam agnoscunt. Unde sit

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur, Verbum non solum substantiam, sed etiam existentiam in humanitate Christi supplere; subindeque illam non per existentiam creatam & sibi propriam, sed duntaxat per divinam & increatam existere.

Probatur primò ex Epistola Sophronii, recepta & approbata à Patribus sextæ Synodi actione 11. ubi de Christi humanitate sic dicitur: *In illiusque (scilicet verbo) & non in semetipsa, existentiam habuit unam.* Ex quibus verbis hoc argu-

mentum conficitur. Naturam habere existentiam in alio, est existere per ejus existentiam; existere vero in semetipsa, est existere per propriam existentiam; At juxta Sophronium, humanitas Christi habet existentiam in Verbo, & non in semetipsa; Ergo existit per existentiam Verbi increatam, non vero per existentiam creatam & sibi propriam.

Respondet Suarez, intentum Sophronii esse concludere contra hæreticos, quod caro, vel anima Christi, vel humanitas, non prius tempore habuit existentiam, quam assumeretur à Verbo; & ita per habere existentiam in alio, intelligit habere propriam in alio supposito, sed alienam personalitate terminatam & completam; per habere autem existentiam in semetipsa, intelligit habere illam in propria persona.

Sed contra: In eodem sensu dicit Sophronius, humanitatem Christi non habere existentiam in semetipsa, quo asserit habere existentiam in Verbo: At cum dicit non habere existentiam in semetipsa, intelligit quod non habet propriam existentiam, non vero quod non habet illam completam: Ergo cum præmittit illam habere existentiam in Verbo, intelligit quod existat per existentiam Verbi, non autem per propriam existentiam. Verbi personalitate completam, Major constat, quia alias esset æquivocatio interminis. Minor vero probatur, quia naturam creatam habere existentiam in semetipsa, vel non habere illam in semetipsa, est illam habere vel non habere propriam existentiam, non autem habere vel non habere illam completam & terminatam; cum terminatam habere non possit in semetipsa, sed tantum in propria vel aliena persona.

Urgetur hæc impugnatio ex his quæ idem Sophronius subdit, cum probaturus contra Nestorianos unitatem substantiæ in Christo, sic habet: *Quæ ENIM exiat persona composita, ex inconfuso confusis temperamento, partitionem convenientium nequit, sed esse & permanere unum indivisum sortitur.* Et postea: *Ex quibus esse unum sortitur natura duplex, & unum permanere servabit.* Ubi aperte dicit non de humanitate, sed de persona Christi, & de utraque natura, divina & humana, quod habeant unum esse indivisum, & unum permanere.

Nec potest dici cum Suarez, quod per esse Sophronius intelligat subsistere ipsum, seu esse per se, quia his verbis assignat rationem ejus quod immediate antea dixerat, esse scilicet unam in Christo substantiam, ut particula causalis, enim, aperte declarat: esset autem ratio nugatoria, probare unitatem substantiæ in Christo, ex eo quod est in illo una substantia: Ergo per esse non intelligit substantiam, sed existentiam. Et confirmari potest ad hominem contra Suarez, qui permanentiam & durationem non distinguit ab existentia: At Sophronius dixit personam Christi, & utramque ejus naturam, habere unam permanentiam. Ergo intendit illas unam tantum existentiam habere.

Probatur Secundo conclusio ex D. Thoma, quem Suarez, & alii Recentiores, totis viribus ad suam conantur pertrahere sententiam. In primis enim S. Doctor infra quæ 17. art. 2. ex professo inquit, *utrum in Christo sit unum esset autum?* & concludit affirmativè.

Solutio autem Adversariorum dicentium illum per esse, intelligere substantiam, multipliciter confutari potest. Primo quia de substantia jam in questione secunda ex professo disputaverat,

Tom. IV.

& statuerat esse unam in Christo; Ergo ne actum agat, dicendum est, illum quæ 17. quærere de esse existentia.

Secundo, in nullo alio loco questionem de existentia resolvit; Ergo ne id quod difficillimè est, & maxime controversum, ponatur à S. Doctore omisum, concludendum est, agere questione citatâ, de existentia, & non de substantia.

Tertiò, ibidem in resp. ad 1. loquens de illo esse quod in corp. articuli statuerat esse unum in Christo, asserit ipsum consequi personam seu hypostasim, sicut habentem esse: At substantia cum constituat personam, illam non consequitur: Ergo S. Doctor eo loco per esse non intelligit substantiam, sed existentiam.

Et confirmari possunt hæc omnia ex quodlibet 9 ubi S. Thomas duplicem distinctum instituit articulum, in quorum primo inquit an in Christo sit una tantum hypostasis, & in secundo, utrum sit unum tantum esse? Et in hoc secundo concludit idem quod in summa, nimirum unum tantum esse in Christo reperiri.

Patet atque D. Thomam in hoc secundo articulo quodlibet 9. loqui de esse existentia, tum quia de substantia jam determinaverat articulo præcedenti, tum etiam quia explicans naturam illius esse de quo quærit num sit unum, dicit consistere in hoc quod est esse actum entis in quantum est ens, seu id quo aliquid denominatur ens actu in rerum natura: At esse sic explicatum est esse existentia, ut contendit etiam ipse Suarez, qui ex ea definitione sumit omnia argumenta ad probandum quod existentia non distinguitur ab essentia: Ergo S. Doctor ibi loquitur de esse existentia.

Ad id quod de illo eodem esse asserit, quod habeat unitatem ex ipso supposito, & non ex naturis: At falsum est substantiam habere unitatem ex supposito, cum potius suppositum ex eo dicatur unum, quod unicà gaudeat substantiâ illius constitutivâ: Ergo idem quod prius.

Neque difficilius erit aliam refellere responsionem Suaris, dicentis D. Thomam, & Sophronium supra citatos, ideo concludere quod in Christo sit unum esse existentia, quia in ipso non est nisi unum esse substantiale completum & perfectum, eo quod existentia humanitatis & existentia divinitatis uniantur in persona Verbi: sicut (inquit) homo non habet nisi unum esse completum, quia licet materia & anima rationalis suas habeant existentias partiales, illæ tamen uniantur ad faciendam unam existentiam totalem hominis. Hæc, inquam, solutio & doctrina facile potest refelli: nam cum existentia humanitatis & divinitatis Christi dato quod sint distinctæ non sint partiales & incompletæ (sicut existentia quæ Suarez & alii Recentiores in materia & forma admittunt, sed totales & completæ, sicut & ipsa natura quæ reperiuntur in Christo; nec illæ uniantur nisi in persona Verbi, solum dici potest quod illæ sint una persona, non vero una existentia; sicut duæ naturæ Christi non possunt dici simpliciter una natura, quia non in unam naturam, sed tantum in unam personam uniantur.

Probatur tertiò conclusio ratione quam S. Doctor locis citatis insinuat. Si humanitas Christi non fuisset assumpta ad existentiam increatam Verbi divini, sed per propriam & connaturalem existeret darentur in Christo duæ existentia substantiales: Consequens non potest admitti: Ergo nec Antecedens. Sequela Majoris est evidens,

Q q q

esset

esset enim in Christo, præter existentiam propriam & connaturalem humanitati, existentia Verbi divini. Minor verò probatur: Si in Christo darentur duæ existentia substantiales, non esset ens substantialiter unum, sed plura: Atqui est ens substantialiter unum, non verò plura, ut fatentur omnes Catholici cum Athanasio in Symbolo: Ergo in ipso non datur duplex existentia substantialis. Sequela Majoris probatur. Ut Christus esset unum substantialiter, non obstante quod constaret duplici existentia, necessarium omnino esset quod una ex illis duabus existentis haberet rationem potentia respectu alterius: impossibile enim est ex duobus fieri unum per se, siue substantiale, nisi se habeant per modum potentia & actus: Sed omnino repugnat quod una existentia habeat rationem potentia respectu alterius: Ergo & quod Christus sit ens substantialiter unum, si constet pluribus existentis. Major patet, Minor probatur. Impossibile est id quod essentialiter est ultima rei actualitas substantialis, habere rationem potentia ad aliam actualitatem similiter substantialem; alias enim esset, & non esset ultima actualitas substantialis: esset, ut supponitur, non esset verò, quia ad eam sequeretur alia; nimirum illa ad quam diceretur esse in potentia. Sed omnis existentia, quæcunque illa sit, est essentialiter ultima rei actualitas; in hoc enim consistit conceptus essentialis existentia: Ergo impossibile est quod existentia substantialis sit in potentia ad aliam existentiam similiter substantialem.

42. Denique suaderi potest conclusio hæc ratione, Natura humana non habuit existentiam prius, prioritate etiam duntaxat naturæ, quam assumeretur à Verbo: Ergo assumpta fuit ad divini Verbi existentiam. Consequentia patet, probatur Antecedens. Si natura humana prius, prioritate etiam duntaxat naturæ, quam assumeretur à Verbo, fuisset existens existentia sibi propria, sequeretur B. Virginem non fuisse propriè matrem Dei: Sed hoc in Concilio Ephesino damnatum est: Ergo &c. Sequela Majoris probatur. Ut B. Virgo dicatur propriè mater Dei, debet terminus concursus ejus in generatione Filii esse Deus homo: At si humanitas Christi prius prioritate naturæ quam assumeretur à Verbo, fuisset existens existentia sibi connaturali, terminus concursus B. Virginis in generatione sui Filii, non fuisset Deus homo: Ergo B. Virgo non fuisset propriè mater Dei. Major constat, Minor verò probatur. Illud non est terminus concursus B. Virginis in generatione sui Filii, ante quod concursus iste concipitur totaliter terminatus: At si humanitas prius prioritate naturæ quam assumeretur à Verbo, habuit propriam existentiam, prius eadem prioritate quam suppositum divinum illam terminaverit, atque adeo quam fuerit Deus homo, concursus B. Virginis intelligitur totaliter terminatus; nam ex una parte tunc concursus causæ, quæcunque illa sit, intelligitur omnino terminatus, quando ejus effectus habet existentiam, utpote cum existentia sit ultimus terminus dependentia effectus à suis causis, totaliter ipsum constituens extra illas; ex alia verò parte si humanitas Christi priusquam assumeretur à Verbo habuit existentiam, prius prioritate saltem naturæ quam suppositum divinum illam terminaverit, fuit existens: Ergo terminus concursus B. Virginis, non fuit Deus homo.

43. Respondent Aversarii, quod licet humanitas

A Christi habuerit propriam existentiam prius prioritate naturæ quam assumeretur à Verbo, concursus tamen B. Virginis non fuit totaliter terminatus, donec tali existentia adveniret existentia divina, eam de se indifferentem ad rationem existentia in se, vel existentia in alio, determinans ad rationem existentia in alio, nempe in Verbo divino.

Sed contra: Hæc solutio supponit falsum, nempe quod substantia possit esse modus subsistens existentiam, illamque complens & determinans; hæc, inquam, suppositio falsa est, siquidem cum existentia cujuslibet rei sit (ut jam dixi) ultima ejus actualitas, implicat eam completam, modificari, & determinari per aliquam aliam actualitatem, siue formam, aut modum substantialem, qualis est substantia. Non minus falsum est, quod existentia propria humanitatis, sit indifferens ad essendum existentia in se, vel existentia in alio; quia potius è contra eo ipso quod sit existentia substantialis, atque adeo essentialiter participativa rationis formalis substantialis, est ex sua natura existentia per se, siue in se, incapax proinde rationis in-existentia, quæ est propria existentia accidentis.

Addo quod, implicat rem intelligi existentem, & illi deesse aliquod complementum intrinsecum & substantiale, quod naturaliter exigit recipere à suis causis: Ergo cum substantia sit complementum intrinsecum humanitatis, quod naturaliter exigit recipere à generante, dicendum est, quod vel humanitas Christi ante assumptionem non intelligitur existens per propriam existentiam, vel quod si in illo priori habeat existentiam creatam, necessariò etiam debet habere in illo priori propriam substantiam & personalitatem, & sic quod concursus B. Virginis in illo priori naturæ sit ultimò completus & terminatus. Consequentia est evidens, Antecedens autem in quo est difficultas, sic ostenditur. Implicat rem aliquam esse existentem, & non esse totaliter extra causarum dependentias; effectus liquidem formalis existentia est constituere rem extra dependentiam causarum, cum existentia nihil aliud sit quam substantia rei extra suas causas, & idem quo ultimò sistunt earum causalitates: At res illa cui deest aliquod complementum substantiale quod debet recipere à suis causis, non est totaliter extra earum dependentias: Ergo res illa cui deest aliquod complementum substantiale quod exigit recipere à suis causis, non potest esse existens. Major patet. Minor etiam videtur manifestæ; nã res illa dependet à suis causis, quantum ad illud complementum quod debet ab illis recipere: Ergo quandiu non habet illud complementum, non est totaliter extra dependentiam causarum, nec proinde existens.

S. II.

Præcipua objectiones solvuntur.

Obijcit in primis Suarez contra nostram conclusionem quædam Conciliorum & SS. Patrum testimonia, quæ videntur favere ejus sententia: nam in 7. Synodo actione 6. quidam Epiphanius Episcopus, cujus sententia non fuit à Concilio improbata, naturam ab hypostasi per hoc distinguit, quod natura dicitur humanitate existentem, hypostasis verò addit substantiam: Ergo juxta hanc doctrinam, Verbum divinum assumendo

modo naturam humanam tantum, non verò hy-
pothetically assumptam humanitatem existentem, &
consequenter falsum est, quod ipsa ad existentiam
increata assumpta fuerit. Damascenus etiam
lib. 1. de Fide cap. 3. iuxta versionem Fabri ait,
Verbum divinum assumptum humanitatem non
privatam existentiam, sentit ergo illam prius natu-
ram quam assumptam habuisse propriam existentiam.
Unde cap. 11. & 12. dicit humanitatem ha-
buisse existentiam in Verbo, & non per Verbum.
Item in sexta Synodo generali actione 4. in Epist.
Agathonis Papæ, & actione 11. in Epist. Sophro-
ni docetur, Verbum assumptum naturam huma-
nam cum omnibus suis partibus, proprietatibus,
& perfectionibus ei connaturalibus: Ergo cum
existentia propria pertineat ad connaturales ejus
perfectiones, Verbum divinum illam ut existentem
propriam existentiam assumpsit. Addit Alberti-
nus, Concilia asserentia Verbum non suscepisse
humanitatem per aliquid quod sit commune
Trinitati: existentia autem est communis: Er-
go &c.

Verum hæc levia sunt, nec sudore aut labore
agent ut solvantur. Ad primam enim authorita-
tem respondeo, sensum verborum Epiphaniæ ef-
ficere, quod natura importat humanitatem ut exi-
stentem radicaliter, id est ex seipsa potentem
existere, & exituram de facto, si non præventâ
fuisse ab existentia Verbi divini: Ex quibus ni-
hil contra nos.

Ad secundam dico, Damascenum non dixisse
quod humanitas Christi non fuerit privata pro-
pria existentia, sed solum quod non fuerit priva-
ta existentia, ita ut propter assumptionem corru-
pta fuerit, & desierit esse, ut volebat hæretici quos
loco citato impugnatur; unde iuxta versionem Billi
legitur, humanitatem non fuisse in nihilum reda-
ctâ. Et certe cum Damascenus non tantum dicat
humanitatem privatam fuisse existentiam, sed etiam
subsistentiam, eodem modo intelligendus est quoad
privatam existentiam, quo potest intelligi quoad
privatam subsistentiam; atque adeo sicut non
potuit docere quod humanitas Christi non fuerit
privata propria subsistentia, ita nec docuit quod
propria existentia privata non fuerit. In alio ve-
ro loco, est asserat humanitatem habuisse exi-
stentiam in Verbo, quod est ipsam existere per
existentiam Verbi, non tamen habetur in textu
quod non existat per Verbum, sed illud addi-
tum fuit à suar.

Ad tertiam dico, Verbum divinum assumptum
naturam humanam cum omnibus perfectionibus
ei connaturalibus, compositibilibus cum unione
hypostatica, de quarum numero sicut non est
subsistentia, ita nec existentia.

Ad quartam dicendum, Concilia illa ab Alberti-
no relata, solum velle quod natura humana non
fuerit primario & immediate assumpta ad aliquid
absolutum & commune Trinitati; non negare
tamen unionem hypostaticam, secundario & me-
diato ad aliquid absolutum & toti Trinitati
commune esse factam, ut articulo præcedenti
conclusionem 3. ostensum est.

Obijciens secundò D. Thomas in questionibus
disputatis quæst. de Unione Verbi art. 4. in solut.
ad 1. dicit quod esse humanam naturam non est esse
divinam naturam: Sed hoc non posset verificari, si
humanitas ad esse live existentiam Verbi fuisset
assumpta; utpote cum tale esse sit absque distin-
ctione virtuali idem cum eo quod convenit divi-
næ naturæ: Ergo ex S. Thoma humanitas

Tem. IV.

A Christi non est assumpta ad existentiam Verbi
increatam, sed existit per existentiam creatam
& sibi propriam.

Respondeo Doctorem Sanctum, vel per esse
humanæ naturæ non intellexisse esse existentiam,
sed esse live actum essentia, quod frequenter ac-
cidit in ejus doctrina. Vel si locutus sit de esse exi-
stentiæ, sumere ipsum non in abstracto pro exi-
stentiâ, sed in concreto pro ipso existere; in quo
sensu verum est dicere, etiam in nostra doctrina,
quod esse humanæ naturæ, non est esse divinæ
naturæ; etenim licet asseramus in Christo dari
tantum unicam existentiam, per quam natura
divina & humanitas simul existunt, tamen eo
ipso quod duæ illæ naturæ non ex æquo dicuntur
existere existentia divinâ, sed natura divina pri-
mario, & humanitas secundario, sit inde existe-
re unius dici posse aliquo modo diversum ab
existere alterius.

Obijciens tertio: Humanitas Christi prius prio-
ritate non quidem temporis, sed naturæ, in rerum
natura existit, quam fuerit assumpta ad persona-
litatem Verbi divini: Ergo ut existens suâ coti-
naturali existentia, elevata fuit ad subsistentiam
Verbi divini. Consequentia patet, probatur. An-
tecedens. Humanitas Christi prius prioritate natu-
ræ fuit producta, quam assumpta: Ergo & exi-
stens. Consequentia manifesta est esse enim pro-
ductum & esse existens sunt idem, cum productio
terminetur ad existentiam. Antecedens verò
probatur: Licet productio & assumptio huma-
nitatis Christi, fuerint in eodem instanti, fuit ta-
men prius, prioritate naturæ, humanitatem pro-
duci, quam assumi: Ergo similiter prius priori-
tate naturæ fuit, quod esset producta, quam quod
esset assumpta.

Respondeo negando Antecedens, & ad ejus
probationem, nego iterum Antecedens; potius
enim è contra prius prioritate naturæ humanitas
Christi assumpta est, quam fuerit producta; liqui-
dem non potuit esse existens, live producta, quin
prius prioritate naturæ esset subsistens, atque adeo
assumpta. Ad probationem in contrarium, con-
cesso Antecedente, nego Consequentiam & pari-
tatem: Ratio disparitatis est, quia producti est
nondum habere subsistentiam & existentiam:
quamvis autem non sit inconveniens admittere
quod prius prioritate naturæ humanitas Christi
fuerit in via ad subsistentiam & ad existentiam,
quam assumeretur à Verbo divino, non possumus
tamen dicere quod prius habuerit subsisten-
tiam, subindeque nec existentiam, quam fuerit
assumpta, sed potius è contra dicendum est, quod
prius fuerit assumpta, quam existens.

Instabis tamen: Implicat aliquid esse prius as-
sumptum, quam productum: Ergo falsum est
quod humanitas Christi fuerit prius assumpta,
quam producta. Consequentia patet, probatur
Antecedens. Implicat aliquid prius esse, quam sit
productum: Ergo & prius esse assumptum, quam
sit productum. Antecedens constat, probatur
Consequentia. Esse assumptum essentialiter sup-
ponit, vel saltem includit esse; etenim quod non
est, non est assumptum, imò nec assumptibile: Er-
go si implicet aliquid prius esse, quam sit produ-
ctum, repugnat similiter aliquid prius esse as-
sumptum, quam productum.

Respondeo negando Antecedens, ad cujus
probationem, distinguo Antecedens: Implicat
aliquid prius esse existens, quam sit productum,
conceditur. Esse tendens ad existentiam, negatur.

Q992

Tem.

Tendere enim ad existentiam, non est esse factum, siue productum, sed fieri, siue produci.

54.

Obicies quartò: Unio humanitatis non est facta ad aliquid absolutum & commune toti Trinitati, alias tres personæ Sanctissimæ Trinitatis fuissent incarnatæ: Sed existentia est aliquid absolutum & commune tribus personis, ut enim in Tractatu de Trinitate ostendimus, in divinis non dantur tres existentia relatiuæ, sed unica absoluta, per quam tres personæ Sanctissimæ Trinitatis existunt: Ergo unio humanitatis non est facta ad increatam Dei existentiam, sed duntaxat ad ejus subsistentiam & personalitatem.

Diss. 3.
art. 6.

55.

Respondeo distinguendo Majorem: Unio humanitatis non est facta ad aliquid absolutum, primariò & immediatè, concedo Majorem. Secundariò & mediatè, nego Majorem; humanitas enim fuit assumpta primariò ad ipsam subsistentiam personalem Verbi divini; secundariò verò & mediatè ad subsistentiam absolutam, siue ad existentiam communem tribus personis Sanctissimæ Trinitatis, ut articulo præcedenti declarauimus. Nec tamen ex hoc sequitur, tres personas Sanctissimæ Trinitatis fuisse incarnatas, etiam secundariò, quia (ut ibidem expendimus) ad hoc requireretur, quod terminus primarius incarnationis esset aliquid absolutum & commune tribus personis. An verò humanitas subsistentia absoluta, subindeque existentia, primariò & immediatè uniri potuerit articulo sequenti dicemus.

56.

Obicies ultimò: Nulla diuina perfectio potest actuare naturam creatam. Sed existentia diuina non potest humanitatem Christi existentem reddere, nisi illam aduet; Ergo non potest illi uniri, nec illam existentem constituere. Major patet, nam ideo non potest diuina essentia esse actus naturæ creatæ, quia creatam actuare naturam, imperfectionem importat: Ergo id repugnat omni perfectioni diuinæ. Minor probatur primò: Existentia ex proprio conceptu est actus ultimus in linea essendi: Ergo non potest naturam aliquam existentem constituere, nisi aut per identitatem, aut per physicam aduactionem: Sed cum natura creata existentia diuina identificari non possit: Ergo ut illam existentem constituat, debet illam aduare. Secundò, Essentia creata comparatur ut potentia ad existentiam per quam redditur existens: Ergo existentia illam existentem constituens, necessariò ad ipsam comparatur ut actus, & consequenter non stat existentiam diuinam, naturam creatam existentem constituere, sine illius aduactione.

57.

Respondeo distinguendo Majorem: Nulla diuina perfectio potest actuare naturam creatam, per informationem intrinsecam, concedo Majorem. Per intrinsecam terminationem, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Nam existentia ex suo formali conceptu non petit actuare informativè, sed tantum terminativè: licet autem perfectionibus diuinis repugnet uniri cum natura creata, tanquàm actus informantes, non tamen illis repugnat uniri, ut actus complentes & terminantes; nam isto modo unitur cum natura creata personalitas diuina. Nec contra hanc distinctionem obicit probatio Majoris, nam essentia sub conceptu essentia non potest aliquam actuare naturam, nisi per identitatem, vel physicam informationem; & quia isti modi actuandi naturam creatam, imperfectionem Deo repugnantem important, idco cō-

sentia diuina sub conceptu essentia, non potest esse actus naturæ creatæ. Nec magis obicit probatio Minoris. Non prima, nam existentia ex proprio conceptu formali non est actus ultimus informans, sed actus ultimus terminans. Nec secunda, essentia enim per ordinem ad existentiam, secundum formalem existentia conceptum, non est potentia informabilis, sed potentia terminabilis; licet respectu existentia creatæ propriæ, quæ terminare sine informatione non potest, potentia informabilis sit.

ARTICULUS III.

An Deus, ut communis tribus personis, ratione subsistentia absolute, possit aliam naturam assumere.

§. I.

Quibusdam præmissis conclusio affirmativa statuitur.

Certum est quod si Deus non esset trinitarius personis, sed unus, & cum tantum personalitate absolutà gauderet, posset alienam naturam assumere, illique immediatè uniri, nam esset in illo casu eadem omnipotentia in Deo, quæ cum Deo conveniat pro priori ad relationes & personas, eadem perseveraret, etsi per impossibile in Deo tres personæ relationibus distinctæ non essent. Similiter in illa hypothese personalitas absoluta, quæ Deus constitueretur in ratione personæ, non minus esset infinita in terminando, quàm sit modò proprietas relatiuæ; cum infinita vis in terminando, non à relationibus, sed à natura, vel subsistentia absoluta, in subsistentia relatiuæ imbibita, tanquàm à prima radice oriatur, ut articulo præcedenti, conclusione 4. declarauimus. Unde D. Thomas hic art. 3. ad 2. ait, quod etiam circumscriptis per intellectum personarum trium personarum, remanebit in intellectu una personalitas Dei, ut Iudei intelligunt, ad quam poterit terminari assumptio, sicut nunc dicimus eam terminari ad personam Verbi. Solum ergo difficultas est de controversia inter Theologos, an suppositum quod sit in Deo, ut fides docet, tres personæ proprietatibus relatiuis constitutæ, possint naturam diuinam, vel hic Deus, ut communis tribus personis, ratione subsistentia absolute, assumere aliam naturam, illique immediatè uniri? Negat Vazquez, Zuniga, Meratius, & alii, qui existimant non dari in diuinis aliquam subsistentiam absolutam, communem tribus personis, ac propriam naturam diuinam, sed tres tantum subsistentias relatiuas, quibus constituuntur personæ, agnoscunt. Alii cum Capreolo, licet concedant in Deo subsistentiam absolutam, negant tamen Deum posse per illam immediatè terminare naturam creatam, eò quod talis subsistentia non sit incommunicabilis. Alii verò Thomistæ contendunt, posse de potentia absoluta naturam creatam immediatè assumi à Deo ut tribus personis communi, ratione subsistentia absolute quæ de facto natura diuina subsistit, etsi talis subsistentia incommunicabilitatem non tribuat, sed illa relationibus oriatur. Ita Cajetanus, Medina, Alvarez, Nazarius, Cipullus, & alii, cum quibus

Dico, Deum ut communem tribus personis, ratione

ratione substantiæ absolutæ, posse alienam naturam assumere, illique immediatè uniri, substantiæ relativis eam solum secundariò terminantibus.

Probat primò conclusio ratione fundamentalis. Quod est ratio subsistendi Deo in natura propria, potest etiam esse illi ratio subsistendi in natura aliena. At substantia absoluta, quam huic Deo ut communi tribus personis convenire ex Tractatu de Trinitate supponimus, est illi ratio subsistendi in natura divina, ut relationibus & personis præterita: Ergo ratione illius potest subsistere in natura creata, & consequenter ratione illius potest naturam creatam sibi assumere, illique immediatè uniri. Minor patet, Major autem ostenditur primò.

Non alia de causa substantia relativa Verbi est illi ratio subsistendi in natura creata, nisi quia ratione illius subsistit per se primò in natura divina infinita: Ergo omne quod est Deo ratio subsistendi per se primò in natura propria, potest illi esse ratio secundariò subsistendi in natura aliena. Secundò, Id quod continet eminenter substantiam creatam, potest esse ratio supplens effectum illius, & consequenter subsistendi in natura creata: Sed quod est Deo ratio per se primò subsistendi in natura divina, eminenter continet substantiam naturæ creatæ: Ergo potest esse ratio subsistendi in illa. Tertiò, Substantia Verbi non est ratio subsistendi in natura creata, quia relativa est, sed quia in propria linea infinita: At quod est Deo ratio subsistendi, in natura propria, est infinitum in linea subsistendi: Ergo potest esse Deo ratio subsistendi in natura creata.

Dices cum Capreolo, substantiam Verbi ideo esse rationem subsistendi in natura creata, quia circumscripta incommunicabilis sit, continet eminenter creatam personalitatem; substantia vero absoluta communicabilis est, atque adeo continere non potest eminenter personalitatem creatam, de cuius conceptu est communicabilitas.

Sed contra primò: Personalitas creata duo præstat naturæ, nempe subsistere in se per independentiam à sustentante, & esse incommunicabilem supposito alterius naturæ: Sed quamvis substantia absoluta non contineat illam eminenter sub conceptu incommunicabilis, continet illam eminenter, quoad perfectam independentiam: Ergo potest quoad hoc illius effectum supplere, & consequenter esse ratio subsistendi in natura creata quoad hoc substantiæ munus.

Secundò, Substantia relativa, ratione illius quod exprimit, non continet eminenter personalitatem creatam sumptam adæquatè; id est prout includit perfectam independentiam, & perfectam incommunicabilitatem, sed solum quantum ad adæquatam rationem, nempe incommunicabilitatem, & ratione hujus immediatè unitur humanitati, & est Verbo ratio subsistendi in illa: Atqui etiam substantia absoluta continet eminenter in adæquatè personalitatem creatam, nempe quantum ad perfectam independentiam: Ergo poterit illam in adæquatè sumptam supplere, & esse Deo ratio subsistendi in natura creata.

Tertiò, Licet substantia absoluta non sit incommunicabilis, constituit naturam divinam substantiam, & est huic Deo ratio subsistendi in illa: Ergo pariter, quamvis sit communicabilis, poterit Deo esse ratio subsistendi in natura creata.

Probat secundò conclusio ex fundamentis articulo præcedenti statutis. Nam ut ibidem con-

clusionem 4. ostendimus, tota vis terminendi quæ est in substantia relativa Verbi Divini, oritur radicaliter à substantia absoluta, in illa transcendentaliter inclusa: Ergo à fortiori talis substantia absoluta habet vim terminandi per se ipsam immediatè naturam humanam. Unde sicut non obstante intimâ & mutuâ inclusione substantiæ absolutæ in relativa, & relativæ in absoluta, potest relativa per se primò & immediatè terminare naturam, absolutâ æquè primò non terminante: ita ex adverso potest substantia absoluta terminare per se primò & immediatè naturam humanam, substantiæ relativis eam solum secundariò terminantibus.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Contra istam conclusionem Vazquez hic disputatione 27. cap. 2. sic arguit. Concilia & SS. Patres non cognoverunt possibilem unionem aliam naturæ creatæ cum Deo, nisi vel in natura, vel in persona: Sed unio cum hoc Deo ratione substantiæ absolutæ, nec est unio in natura, nec in persona: Ergo impossibilis censetur à Concilio & Patribus. Minor videtur manifesta. Majorem autem probat primò, quia nullius alterius unionis mentionem unquam fecerunt.

Secundò, quia Concilium Toletanum 6. & 11. in confessione fidei, ex eo quod unio humanitatis cum Verbo non sit facta in natura, infert factam esse in persona: Sed si alia unio præter istas esset possibilis, consequentia à Concilio facta, bona non esset: Ergo censuit Concilium nullam aliam unionem esse possibilem.

Tertiò, Anselmus lib. de Incarnatione Verbi cap. 4. post medium arguens contra quendam Hæreticum asserentem Incarnato Filio Dei, necesse fuisse incarnari Patrem & Spiritum Sanctum, infert ipsum censuisse unionem factam esse non in persona, sed in natura: At si præter unionem cum Verbo in persona, & unionem in natura, esset possibilis unio cum hoc Deo ut communi tribus personis, ratione substantiæ absolutæ, hæc Anselmi consequentia non valeret; nam per hoc quod unio fuisset facta cum substantia communi, salvaretur necessitas Incarnationis Patris, Filio incarnato: Ergo ex mente Anselmi, præter unionem in persona & in natura, non est alia possibilis.

Denique probatur ex D. Thoma quæst. præcedenti art. 2. in corp. ubi sicut ait: Omne igitur quod inest alicui personæ, sive pertineat ad naturam ejus, sive non, unitur ei in persona: si ergo humana natura Verbo Deo non unitur in persona, nullo modo ei unitur, & sic totaliter tollitur Incarnationis fides. At si esset possibilis unio cum hoc Deo, ratione substantiæ absolutæ, ex eo quod humanitas non fuisset Verbo unita in natura, nec in persona, malè inferret D. Thomas nullo modo esse unitam, quandoquidem restaret alius modus unionis possibilis: Ergo ex D. Thoma non est possibilis alia unio humanitatis cum Deo, præter unionem in natura, & in persona.

Respondeo negando Majorem, & ad primam illius probationem, prætermisso Antecedente, nego Consequentiam; quod enim alterius unionis mentionem Patres non fecerint, non est quod illam impossibilem judicaverint, sed quia Hæretici contra quos agebant, Eutichiani & i-

licet & Nestoriani, solum de duplici illo modo unionis contendebant, nempe in natura, & in persona.

67. Ad secundam probationem respondeo primò negando Majorem, verba enim Concilii Toletani hæc sunt: *Solus tamen Filius formam servi accepit in singularitate personæ, non in unitate naturæ, in id quod proprium est Filii, non quod est commune Trinitati.* Ubi, ut clarè constat, docet Concilium, unionem factam esse in persona, non in natura; in id quod proprium est Filii, non quod est commune toti Trinitati, non tamen unum infert ex alio. Falsò ergo supponit Vazquez, Concilium Toletanum ex negata unionem in natura, inferre factam esse in persona.

68. Respondeo secundo, prætermisâ Majori, distinguendo Minorem. Consequentia bona non esset, ex terminis, concedo Minorem: ad hominem, nego Minorem, & Consequentiam; nam definitio Concilii contra hæreticos procedebat, & quia illi vel existimabant non esse aliam unionem possibilem, vel nullius alterius mentionem fecerant, nisi tantum unionis in natura, & unionis in persona, contra illos arguens Concilium, rectè inferebat ex eo quod unio humanitatis cum Verbo non sit facta in natura, factam esse in persona; quia licet argumentum non concluderet ex vi terminorum, ad hominem tamen, seu ex concessis ab Adversariis, efficaciter inferebat intentum, & ex his ad tertiam probationem constat solutio.

69. Ad ultimam variè respondent nostri Thomista, Medina enim & Cabrera dicunt, D. Thomam arguere suppositâ fide docente unionem humanitatis, cum solo Filio esse factam, quod probant ex titulo illius articuli, ubi quaeritur, *An unio Verbi incarnati facta sit in persona?* Sic autem bona est D. Thomæ illatio seu ratiocinatio: Unio humanitatis est cum solo Verbo facta: Sed non ulla facta in natura: Ergo facta est in persona. Cajetanus verò respondet, quod cum D. Thomas docet omne quod alicui personæ inest, uniri illi in persona, intelligendus est de unionem in persona ut abstrahit à completa & incompleta; ex qua doctrina sic intellecta rectè infertur, quod si humanitas non esset unita Verbo in natura, nec in persona, nullatenus ei foret unita. Juxta quam explicationem ad argumentum respondetur concessa Majori, negando Minorem, ad cujus probationem dicatur, modum illum unionis possibilem, nempe cum hoc Deo ut communi tribus personis, etiam esse modum unionis in persona, non completa, sed incompleta. Hæ solutiones probabilitate non carent. Potest tamen melius responderi: unionem naturæ creatæ cum hoc Deo ut subsistente subsistentiâ absolutâ, etsi ex primario conceptu personalis non esset, nec unio in persona, quia hic Deus sic consideratus persona non est, ex consequenti tamen necessario fore personalem, quia talis unio secundariò & consequenter ad tres personas sanctissimæ Trinitatis terminaretur: unde negatâ unionem humanitatis in persona, etiam unio illius cum hoc Deo ut subsistente subsistentiâ absolutâ negatur, subindeque rectè discurreit S. Doctor, dum ait: *Si ergo humana natura Verbo Dei non unitur in persona, nullo modo ei unitur, & sic totaliter tollitur Incarnationis fides.*

70. Obijcies secundo: D. Thomas in 3. dist. 5. qu. 2. art. 3. docet quod non remanente aliqua personalitate in natura divina, illa non posset sibi af-

sumere naturam creatam: Sed abstracta per se tellectum proprietatibus relativis. non intelligitur personalis aliqua in Deo; ideo subsistentia absoluta admittitur; hæc enim, cum sit tribus personis communis, personalitas non est: Ergo quamvis concedatur in Deo subsistentia absoluta, non potest hic Deus ratione illius immediate assumere naturam creatam.

Respondeo personalitatem creatam duo præstare naturæ, primò est illam complere & redde subsistentem perfectè independentem à subsistente, secundum est constituere suppositum incommunicabile alteri; ex quibus primò habet natura divina ratione sui ut personis præintelligitur, secundum verò accipit à proprietatibus relativis. Cum ergo D. Thomas loco citato docet circumscriptâ personalitate à natura divina, non posse assumere naturam creatam, intelligendus est de circumscriptioe personalitatis quarum ad omnem effectum & conditionem. Quod autem hæc interpretatio legitima sit, clarè patet ex eo quod S. Doctor loco citato ait: *Circumscriptio personæ à natura divina potest dupliciter intelligi; uno modo quod circumscriptur omnia ratione personalitatis &c.* Nam ly omnis ratio circumscriptioem personalitatis, quantum ad omnem effectum & conditionem significat. Tum etiam quia ibidem de natura intellecta sine personalitate ait: *Sic non conveniet ei neque assumere, neque aliquid agere.* Ergo eodem modo exigit personalitatem in natura divina ad assumendum naturam creatam, & ad agendum: Sed ut agat non est necessaria personalitas sumpta quoad omnia, sed solum quoad aliquam conditionem, licet perfectè independentem; nam hic Deus prior ad relationes, in omnium sententia, concipitur intelligens & volens: Ergo ut immediate assumat naturam creatam, non est necessaria personalitas sumpta complere, sed sufficiens personalitas incompletè sumpta, & ut solum importat perfectè independentem.

Obijcies tertio: Implicat dari hominem à parte rei qui non sit persona: At si humanitas terminaretur per se primò per subsistentiam absolutam, talis homo non esset persona, quia non esset subsistens incommunicabiliter; sicut enim subsistentia absoluta non reddit naturam divinam incommunicabilem, sed reddit illam communicabilem tribus personis; ita similiter non redderet naturam creatam quam terminaret, incommunicabilem alieno supposito: Ergo implicat humanitatem per subsistentiam absolutam per se primò terminari.

Respondeo concessâ Majori, negando legem illam Minoris, ad cujus probationem dicendum, quod quamvis natura creata terminata immediate per subsistentiam absolutam Dei, non esset incommunicabilis formaliter & immediate ex vi talis subsistentiæ, bene tamen mediare fore secundariò; quia eo ipso quod tali subsistentiæ absoluta primariò & immediate unitetur, secundò & mediare terminaretur per subsistentias relativas personarum divinarum, à quibus reddetur incommunicabilis.

Obijcies quarto: Illud quod sibi naturam creatam substantialiter conjungit, impedit propriam hujus naturæ personalitatem: Atqui subsistentia communis non potest impedire proprietatem naturæ humanæ personalitatem: Ergo non potest illam sibi substantialiter unire. Major est contra, aliàs enim cum natura simul assumeretur persona

quod est impossibile, ut disputatione sequenti patebit. Minor verò probatur: illud solum potest impedire personalitatem creatam, quod potest tribuere naturæ totum quod potest ei conferre propria personalitas. Atqui subsistentia communis non potest conferre naturæ totum quod ei tribueret propria personalitas: Ergo illam non potest impedire. Major patet, Minor probatur. Subsistentia propria tribuit naturæ quam terminat per se existentiam, & incommunicabilitatem; subsistentia verò absoluta, posset quidem tribuere naturæ existere per se, sed non incommunicabilitatem: Ergo non posset ipsi conferre totum quod ei tribueret propria personalitas.

Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, nam per unionem humanitatis ad subsistentiam Dei absolutam, formaliter excluditur & impeditur propria personalitas, quia hic modus existendi in alio tanquam in sustentante, formaliter repugnat cum propria subsistentia. Unde ad probationem in contrarium, nego Majorem: Ad hoc enim ut subsistentia absoluta impediat in natura assumpta propriam personalitatem, sufficit quod tribuat illi naturæ existere per se, licet non conferat illi incommunicabilitatem; nam cum ratio existendi per se sit prior in persona ipsa incommunicabilitate, impeditur personalitate propria sub prima ratione, consequenter impeditur absolute neresultet ex humanitate assumpta.

Ad id quod, licet per unionem humanitatis ad subsistentiam absolutam non conferretur ei formaliter & immediate incommunicabilitas, bene tamen concomitanter & mediatè; quia eo ipso quod talis natura subsistentiæ absoluta primario & immediate conjungeretur, secundario & mediatè (ut supra dicebamus) uniretur tribus subsistentiis relativis divinarum personarum, à quibus redderetur incommunicabilis.

ARTICULUS IV.

Utrum plures Personæ Divinæ possint terminare immediate eandem naturam humanitatem, & plures humanitates ab eadem persona assumi?

§. I.

Quibusdam promissis, utraque difficultas resolvitur.

Certum & indubitatum est apud omnes Theologos, posse quamlibet ex personis divinis, creatam terminare naturam, illique hypostaticè uniri: Nam ut discurrit D. Thomas hic art. 5, assumere naturam creatam convenit Deo ratione omnipotentia: ut principii assumptionis, & ratione personalitatis ut termini: Sed cuilibet ex personis divinis convenit omnipotentia, & propria personalitas, infinita in terminando, seu habens vim terminativam infinitam: Ergo quamlibet Persona divina potest sibi assumere naturam creatam, eique hypostaticè uniri.

Nec inconveniens censeretur debet, Patrem, supposito quod carnem sumeret ex Virgine, fore illius filium; nam filio hanc temporalis competere Patris, ut terminanti temporalem generationem; esse verò patrem illi conveniret, ut est principium generationis aeternæ: non repugnatau-

tem eandem personam divinam esse patrem & filium secundum diversas rationes, nec ex hoc sequitur divinarum personarum confusio, ut notavit D. Thomas hic art. 5, ad 1. In eo tamen casu Pater, ut subsistens in natura creata, non posset dici filius naturalis Dei, sicut Christus: quia Christus, ut subsistens in humanitate, est filius naturalis Dei, ratione filiationis aeternæ in tempore humanitati unitæ: si verò Pater sibi humanitatem assumeret, ut subsistens in illa, non esset filius Dei filiatione aeternā, unita in tempore humanitati, quandoquidem non filio, sed paternitas humanitati uniretur: Ergo Pater ut subsistens in humanitate, non esset nec dici posset filius Dei naturalis per gratiam unionis, sicut Christus.

Constat etiam ex dictis articulo precedenti, posse tres Personas Divinas simul unam terminare naturam, terminatione mediata, ratione Deitatis, seu subsistentiæ absolutæ, eam immediate terminantis: ut enim ibidem dicebamus, eo ipso quo natura creata subsistentiæ absolutæ primario & immediate conjungeretur, tribus subsistentiis relativis divinarum personarum, subindeque tribus personis, secundario & mediatè uniretur. Tota ergo difficultas consistit in unione seu terminatione immediata, an scilicet tres Personæ Divinæ possint immediate uniri eidem naturæ, illam terminando immediate per subsistentias relativæ & personales?

Partem negativam tenent Scotus & Discipuli ejus, quibus adhæsit Cardinalis Delugo disp. 18. sect. 6. Affirmativam verò cum S. Doctore amplectuntur alii Theologi, tam extranei, quam domestici, cum quibus.

Dico primò, plures Personæ Divinæ possunt assumere eandem naturam, eamque propriis subsistentiis relativis immediate terminare. Ita D. Thomas hic art. 6.

Probatur conclusio ratione quam ibidem innuat: Si simultanea terminatio ejusdem naturæ à tribus Personis Divinis repugnaret, deberet repugnantia se tenere vel ex parte personarum terminantium, vel ex parte naturæ terminabilis: Sed ex neutro capite potest repugnantia seu contradictio reperiri: Ergo simultanea illa ejusdem naturæ terminatio non repugnat. Major patet, Minor etiam quantum ad primam partem, est certa, nam Personæ Divinæ non se excludunt à convenientia in eadem natura, cum omnes simul terminent naturam divinam: Ergo ex parte illarum non implicat simultanea terminatio ejusdem naturæ creatæ. Pro secunda verò parte probatur: Natura creata est terminabilis à Persona Divina, ratione potentia obedientialis: Sed ex parte hujus potentia nulla repugnantia oritur, si ex parte termini nulla includatur: Ergo non repugnat simultanea terminatio à tribus Personis Divinis ex parte naturæ creatæ.

Confirmatur: Tres personalitates divinæ simul terminant naturam Dei: Ergo possunt simul terminare eandem naturam creatam. Patet Consequentia primò, nam quod personalitas divina possit extendi secundario ad terminandam naturam creatam, illi convenit, quia primario terminat naturam divinam, in quo omnis natura creata eminenter continetur: Ergo si omnes simul in natura divina primò terminanda conveniunt, possunt etiam simul in natura creata secundario terminanda adunari. Secundo probatur à paritate rationis, si enim natura divina tribus subsistentiis subsistit, in hoc quod est unam & eandem natu-

naturam tribus subsistentiis subsistere, nulla involvitur implicancia, ac proinde non repugnabit naturam creatam tribus subsistentiis divinis terminari.

80. Respondent Adversarii, negando consequentiam & paritatem, quod enim (inquit) natura divina possit tribus subsistentiis terminari, illi convenit ob suam infinitatem, ac proinde ad naturam creatam, limitatam, & finitam extendendum non est.

81. Sed contra primò: Licet infinitas naturæ divinæ sit ratio propter quam est pluribus modis infinitè & ad intra terminabilis, non tamen est ratio formalis propter quam est pluribus modis terminabilis ut sic, abstrahendo à terminatione finita & infinita, à terminatione ad extra & ad intra; unde nihil aliud concludit instantia seu disparitas assignata, quam quod natura creata, eo ipso quod finita est, non est simul terminabilis pluribus modis, nisi finitis & extrinsecis, cum quo stat veritas nostræ conclusionis.

82. Secundo: Licet naturam aliquam posse terminari pluribus subsistentiis divinis conaturaliter, idque ab intrinseco exigere, ex infinitate proveniat; esse tamen terminabilem solum præternaturaliter, & per potentiam obedientialem, infinitatem non arguit: At non primo sed secundo modo constituitur à nobis natura creata simul terminabilis à tribus personis divinis: Ergo limitatio non obstat. Minor patet, Major verò sic ostenditur. Terminabilitas connaturalis ab una personalitate infinita, non potest competere naturæ quæ infinita non sit, & tamen posse obedientialiter terminari ab una personalitate infinita, infinitatem non arguit, nam de facto convenit naturæ limitatæ & finitæ: Ergo pariter licet posse connaturaliter terminari tribus subsistentiis divinis, idque ab intrinseco exigere, infinitatem naturæ necessariò requirat, posse tamen obedientialiter illis uniri, ab eisque terminari, infinitatem non arguit, sed naturæ finitæ & limitatæ convenire potest.

83. Dico secundò: unam personam divinam posse simul plures naturas assumere. Ita D. Thomas hic art. 7. & Theologi communiter.

Probaturatione D. Thomæ, ad hanc formam redactâ: Vis assumptiva conveniens divinæ personæ, non comprehenditur ab una natura creata: Ergo potest cum illa aliam naturam assumere. Consequentia patet, nam eo ipso quod vis assumptiva non comprehendatur ab aliqua una natura, non adequatur cum illa, ac per consequens illam excedit, ex quo ulterius fit: ut ad aliam assumendam possit extendi. Antecedens verò sic ostenditur: Vis assumptiva naturæ creatæ convenit personæ divinæ ratione omnipotentiae ut principii, & personalitatis ut termini: Sed nec omnipotentia ut principium, nec personalitas ut terminativa, comprehendere possunt ab una natura creata; cum omnipotentia ut activa, & personalitas ut terminativa sint infinitæ, & infinitum à finito comprehendere non possit: Ergo vis assumptiva competens divinæ personæ, comprehendere non potest ab una natura creata.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

84. Objicies primò contra primam conclusionem: Non potest unum & idem à pluribus adequatè dependere, aliàs penderet & non pen-

deret à quolibet, ut demonstrant nostri Theologi in physica, cum docent unum & eundem effectum non posse produci à pluribus causis casualibus & adequatis: At si natura creata tribus personis divinis uniretur, à quolibet illarum adequatè penderet: Ergo repugnatur unum & eundem naturam à pluribus personis divinis assumi. Major videtur certa, Minor verò suadetur. Id ab altero adequatè dependet, quod existit illo positum, & quovis alio secluso: Sed natura creata tribus personis divinis unita, existeret posita unione cum quolibet illarum, & alio quocunque secluso: Ergo à quolibet divinarum personarum naturaliter & adequatè penderet.

Huic objectioni variè respondent Authores nostræ sententiae, sed verior solutio illa est quam tradunt Capreolus & Cajetanus, qui docent quod licet non possit unum & idem à duobus adequatè dependere dependentiâ causali, quæ est dependentiâ stricta; potest tamen dependentiâ non causali, sed terminativâ, quæ dependentiâ stricta non est, unum & idem à duobus dependere adequatè, adæquatione intensivâ, non tamen adæquatione extensivâ: unum enim alium unâ relatione similitudinis adequatè intensivè ab uno albo terminatur, non tamen adæquatè extensivè, potest enim ex vi ejusdem relationis alia plura alba terminari, & de facto terminatur ad omnia cum quibus in graduâ intensione similitudinem habet. Patet etiam in creatis, ex ejusdem relationis quâ ad unum filium refertur, & ad illum adequatè intensivè terminatur, refertur ad novum filium, si adveniat, ac proinde à primo filio non terminatur adequatè adæquatione extensivâ: natura autem creata unita alieno supposito, non dependet ab illo dependentiâ strictâ & causali, sed dependentiâ non causali & terminativâ, ut extremum terminabile à termino terminante: ac proinde quamvis unita uni ex personis divinis, ab illa adequatè intensivè terminetur, non tamen adequatè extensivè; & idcirco unita ex personis divinis unita, potest uniri cum aliis.

Dices, corpus non dependet à loco dependentiâ strictâ & causali, sed tantum dependentiâ veluti terminativâ, comparatur enim ad illum tanquam ad terminum; & tamen implicat in sententia D. Thomæ, unum corpus esse circumscriptivè in duobus locis adequatis: Ergo licet natura non dependeat à personalitate, dependentiâ strictâ & causali, sed tantum terminativâ, repugnabit naturam semel ab una persona adequatè terminatam, ab altera terminari, & consequenter non poterit simul uniri pluribus personis divinis.

Respondeo, concesso Antecedente, negando consequentiam & paritatem: Ratio dissimilis est, quia locus circumscriptivus adequatur corpori locato, non solum adæquatione intensivâ, verum etiam extensivâ; implicat autem duplex terminus adequatus utraque istâ adæquatione: una verò persona divina solum est terminus adequatus intensivè respectu naturæ creatæ, ac proinde illam ab alia persona terminabilem relinquit. Ratio autem cur locus circumscriptivus, non solum intensivè, sed etiam extensivè, corpori locato adequatur, secus autem una persona divina respectu naturæ creatæ, est quia extensio localis corporis provenit ex quantitate ut effectus formalis secundarius; forma autem non dat effectum formalem ratione potentiae obedientialis.

ARTICULUS V.

*Utrum in casu quo una persona divina plures
humanitates assumeret, vel e contra plu-
res personae unam assumerent hu-
manitatem, essent tunc unus
homo, vel plures?*

IN hujus difficultatis resolutione triplex ver-
satur sententia. Prima asserit quod in casu quo
una persona divina duas assumeret humanitates,
esset dicenda duo homines, non unus. Ita Sco-
tus, Durandus, Altiſiodorensis, & Capreolus,
quos sequitur Vazquez. Secunda est Cajetani &
Medinae hic artic. 6. existimantium in casu quo
tres personae assumerent eandem humanitatem,
fore tres homines simpliciter in una natura. Ter-
tia, quae communior est in Schola D. Thomae,
docet quod in utroque casu non essent plures
homines, sed unus tantum.

§. I.

*Duplici conclusione utriusque difficultatis
resolvitur.*

Dico primo: In casu quo una persona divina
duas humanitates assumeret, diceretur unus
homo, non duo.

Probaturs primo ex D. Thoma hic artic. 7. ad 2.
ubi ait: Si persona divina assumeret duas naturas hu-
manas, propter unitatem suppositi, diceretur unus ho-
mo habens duas naturas humanas: Ergo ex D. Tho-
ma persona assumens duas naturas humanas, es-
set unus homo, non duo.

Confirmatur ex eodem S. Doctore 1. p. q. 36.
art. 4. ad 2. ubi docet quod licet Pater unapro-
prietate sit principium Filii, & alia Spiritus San-
cti: non tamen dicendus est plura principia, quia
implicaretur pluralitas suppositorum: Ergo pa-
riter una persona, propter duas humanitates as-
sumptas, non dicitur duo homines, sed unus ho-
mo, propter unitatem suppositi, utramque na-
turam terminantis.

Probaturs secundo conclusio: In Christo repe-
riuntur duae naturae substantiales, nempe divina
& humana, & tamen quia personalitas per quam
in utraque natura subsistit, est una, non dicuntur
duae substantiae, sed una substantia: Ergo pariter
in casu duplicis humanitatis assumptae ab eadem
persona, non dicerentur duo homines, sed unus
homo.

Probaturs tertio conclusio ratione fundameta-
li: Ad multiplicationem concreti substantivi, non
sufficit sola multiplicatio formarum, sed requiritur
ulterius multiplicatio suppositorum: At hoc no-
men homo est concretum substantivum, & alias in
casu posito non esset nisi una persona, quavis es-
sent duae naturae humanae: Ergo tunc non esset nisi
unus homo. Minor est certa, Major vero comu-
niter docetur in summis, & variis potest decla-
rari exemplis: Nam, ut supra dicebamus, etiam
Pater divinus habeat in se virtutem generandi Fi-
lium, & virtutem spirandi Spiritum Sanctum, non
dicitur duplex principium, sed unum, propter u-
nitatem suppositi. Item pater & filius in creatis
sunt nomina substantiva, & tamen quamvis de-
mus patrem plures filios respicere pluribus relati-
onibus paternitatis, non dicuntur plures patres,
sed unus pater: Et quamvis filius pluribus rela-
tionibus

sed ratione potentiae naturalis, quae cum uno est. A
fectu formali primario & secundario extensivè
& intensivè adequatur; ac proinde non potest
una & eadem quantitas, etiam de potentia abso-
luta, duas extensiones adequatas in ordine ad lo-
cum praestare; natura verò creata terminatur à
persona divina ratione potentiae obedienciae, quae
licet à qualibet persona divina adequatè in-
tensivè terminetur, à nulla tamen illarum termi-
natur adequatè extensivè, ita ut quod convenit
divinae naturae connaturaliter, naturae creatae con-
veniat obedienciae.

Obijcies secundò: Implicat idem numero acci-
dens simul recipi in pluribus subjectis, ut do-
cent communiter Thomistae in Metaphysica: Ergo
B & unam numero naturam subsistere in tri-
bus suppositis.

Sed nego consequentiam & paritatem: Ratio
disparitatis est, quia cum accidens desumat suam
unitatem numericam à subjecto, si idem numero
accidens existeret in pluribus subjectis simul, es-
set idem numero ex suppositione, & diversum
numero, juxta diversitatem subjectorum: At ve-
rò natura substantialis non habet suam unitatem
numericam à persona, sed potius è contra ipsa
persona, si sit creata, sumit suam unitatem nu-
mericam à natura quae in ea subsistit.

Obijcies tertio: Implicat naturam creatam su-
stere in uno supposito, & simul transire ad aliud:
C Sed si terminata à Verbo, posset simul terminari
à aliis ex personis divinis sisteret in uno suppo-
sito, & simul ad aliud transiret: Ergo implicat
naturam creatam, unitam uni personae divinae, &
in illa subsistentem, simul alteri personae uniri.
Major est certa, non sistere in uno supposito, & si-
mul transire ad aliud, est sistere & non sistere si-
mul, quae contradictorie opponuntur. Minor autè
probaturs: Subsistere in Verbo idem est quod si-
stere in illo, ut ex ipsa nominis aetymologia vide-
tur: Sed humanitas terminata à Verbo, subsistit
in illo: Ergo si posset simul alteri personae uniri,
sisteret in uno supposito, & non sisteret in illo.

Respondetur, concessa Majori, negando Minor-
tem, ad probationem nego Majorem; naturam
enim subsistere in alieno supposito, non est si-
stere in illo, sicut subsistere in proprio supposito, non
est in illo sistere: ut constet in natura divina, quae
subsistens in Patre, non sinit in illo, cum exclu-
sione subsistendi in aliis suppositis; sed subsistere
in alieno supposito, est ab illo sustentari & ter-
minari, cum qua terminatione stat terminari per
aliud, ut constet in eodem exemplo.

Obijcies quartò: Si natura creata posset esse si-
mul in pluribus divinis personis, esset infinita:
Sed hoc repugnat; Ergo & illud. Sequela pro-
batur: Ex eo colligimus naturam divinam esse
infinitam, quod in pluribus suppositis subsistat: B
Ergo si pariter natura creata posset esse simul in
pluribus divinis personis, infinita erit.

Respondetur negando sequelam, & ad ejus pro-
bationem, distinguo Antecedens; quia potest esse
in pluribus suppositis, connaturaliter, ea exigenti-
do, & sibi identificando, concedo Antecedens.
Quia potest esse in pluribus suppositis absolute,
aut per potentiam obediencialem, nego Antece-
dens, & Consequentiam: Natura enim creata
esse potest in pluribus suppositis non connatura-
liter, nec ab intrinseco ea exigendo, nec per iden-
tificationem cum illis; sed tantum per non repugnati-
tiam, & potentiam obediencialem, ut paragra-
pho praecedenti declaravimus.

tionibus filiationis respiciat patrem, & matrem, non dicuntur plures filii, sed unus filius. Similiter quamvis Christus plures habeat filiationes, unam temporalem ad Virginem, aliam æternam ad Patrem non dicitur plures filii, sed unus, ut docet Nazianzenus orat. 31. Demum hæc nomina, *irreflexæ & Dominus*, substantiva sunt, & tamen habens plures artes, non dicitur plures, sed unus artifex; & dominus plures habens servos, esto illos per plures relationes domini respiciat, non dicitur plures sed unus dominus, ut docet Augustinus 7. de Civit. cap. 20. dicens: *Nunquid sumus homo in diversis rebus autas habet potestates, aut duas artes, quia singulis, tum diversa via est, ideo duo iudices aut duo dicuntur artifices?* Ergo ad multiplicationem nominis substantivi, non sufficit multiplicitas formæ, sed insuper pluralitas suppositorum requiritur. Unde D. Athanasius in Symbolo docet quod tres personæ divinæ non sunt tres increati, sed unus increatus, nec tres omnipotentes, sed unus omnipotens, quia hæc nomina substantivè usurpat: si enim adjectivè sumantur, tres increati, & tres omnipotentes dici possunt, quia ad multiplicationem nominis adjectivi, non requiritur multiplicatio formæ significatæ, sed sufficit subjectorum seu suppositorum pluralitas.

97. Dico secundò: In casu quo tres personæ assumerent unam humanitatem, non essent plures homines, sed unus homo, ita expresse docet S. Thomas hic art. 6, ad 1. Nec valet interpretatio Cajetani & Medina dicentium illum non loqui de unitate simpliciter, sed secundum quid. Tum quia S. Doctor ait tres personas divinas assumere eandem humanitatem, esse unum hominem, propter unitatem humanitatis, sicut sunt unus Deus, propter unam Deitatem: Sed sunt unus Deus simpliciter, propter unam Deitatem: Ergo sentit in casu nostræ quæstionis, fore simpliciter unum hominem, propter unam humanitatem. Tum etià, quia si hæc interpretatio valeret, posset etià D. Thomas eodem modo explicari, cum docet art. 7, ad 2. in casu quo una persona divina duas humanitates assumeret, fore unum hominem, cum eodem modo in utroque casu loquatur, imò utrumque æquiparet art. 6, in corpore: At hoc non admittunt Cajetanus & Medina, sed fatentur in casu quo una persona divina duas humanitates assumeret, fore unum hominem simpliciter: Ergo eorum interpretatio legitima est.

98. Potest insuper suaderi conclusio ratione ejusdè Doctoris Angelici. Tres personæ divinæ sunt simpliciter unus Deus, quamvis sint plura supposita, quia natura est una in illis: Ergo pariter si assumerent eandem humanitatem, quamvis essent plura supposita, quia natura esset una, foret unus homo simpliciter.

99. Respondet primò Cajetanus, negando Consequentiam, quia tribus personis divinis non solum convenit una numero natura divina, sed etiam unus numero Deus in Deitate subsistens per subsistentiam absolutam, & ideo dicuntur unus numero Deus: in casu autem nostræ quæstionis, etsi tribus personis conveniat una numero humanitas, non tamen illis convenit unus numero homo, quia non datur unum subsistens in humanitate commune tribus personis.

100. Sed contra primò: D. Thomas 1. part. qu. 39. art. 3. probans tres personas divinas esse unum Deum, non recurrit nisi ad unitatem formæ significatæ per hoc nomen Deus, scilicet Deitatis. Similiter probans qu. 36. art. 4. quod Pater &

A Filius sunt unum principium Spiritus Sancti, ostendit ex unitate proprietatis significatæ per hoc nomen principium: Ergo hæc solutio & doctrina Cajetani, non est ad mentem D. Thomæ.

Secundò, tres personas divinas esse simpliciter unum Deum, est propositio de fide: Quod autem datur in Deo subsistentia absoluta, communis tribus personis, est tantum sententia probabilis: Ergo illi alligandam non est veritas prædictæ propositionis, sed independentem ab illa sententia dicendum est, tres personas esse simpliciter unum Deum, propter unitatem formæ significatæ per hoc nomen Deus, scilicet Deitatis.

B Respondet secundò Medina, negando etiam consequentiam & paritatem, & assignando rationem discriminis, nempe quòd deitas est de cum personis divinis, humanitas autem ab illa realiter distinguitur.

Sed nec etiam hæc solutio magis satisfacit, nam identitas naturæ divinæ cum personis, & negatio identitatis humanitatis cum illis, facit quidem deitatem in abstracto prædicari de personis, & humanitas in abstracto non possit prædicari de illis: ut autem una & non altera in concreto singulariter prædicetur, nihil conducere potest, quòd hic probo. Differentia prædicta non tollit quòd minus utraque sumpta in concreto prædicetur de personis: Ergo nec facit quòd una singulariter & altera pluraliter prædicetur de illis.

C Respondent tertio quidam Recentiores extra Scholam D. Thomæ, assignando aliam rationem discriminis: Deus enim (inquunt) naturam divinam significat de formali & in recto, ac proinde numerum vel unitatem petit accipere ab illa: unde cum deitas sit una simpliciter, in tribus personis, tres personæ dicuntur simpliciter unus Deus: homo autem prout dicitur de persona divina, non significat humanitatem in recto, sed subsistentiam in humanitate: cumque in nostro casu, quamvis una sit humanitas, subsistentia in illa sint plures, sit consequens ut absolute & simpliciter plures homines dicantur.

D Sed hæc etiam solutio falso nititur fundamento, nempe quòd homo, ut dicitur de persona divina, significet in recto subsistentiam, & in obliquo naturam: Nam homo de nobis & de Filio Dei univocè prædicatur, ut fatentur omnes Theologi: At si ut dicitur de Verbo, in recto importaret subsistentiam, illamque significaret, & prout dicitur de nobis in recto significaret humanitatem, non prædicaretur de verbo & de nobis univocè, cum natura creata & subsistentia increata, univocè non conveniant: Ergo homo ut dicitur de persona divina non significat subsistentiam in recto, sed humanitatem. Consequentia manifesta est, nam prout dicitur de nobis, humanitatem non verò subsistentiam significat in recto, ut illi Recentiores fatentur.

E Confirmatur: Si homo ut dicitur de persona divina significaret in recto subsistentiam, & in obliquo naturam, idem significaret & eodem modo quo persona: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela patet, nam persona in recto subsistentiam significat, & naturam in obliquo: Ergo in homo ut dicitur de persona divina in recto subsistentiam significat, & in obliquo naturam idem significat & eodem modo quo persona, Fallacia autem consequentis probatur. Persona non univocè sed analogicè dicitur de nobis & de Christo, cum Christus sit persona increata, nos autè creatæ simus personæ: Sed homo de nobis & Christo univocè.

univoce prædicatur: Ergo ut dicitur de Christo
non est idem in significando quod persona.

Confirmatur amplius: Si homo ut dicitur de
persona divina, de formali in recto non naturam,
sed substantiam in natura importaret, ideo ef-
ficeret quia non pro natura supponit, sed pro ha-
bente naturam: At hæc ratio non valet: Ergo
&c. Major patet, Minor verò ostenditur primo:
Homo, etiam prout de nobis dicitur, non suppo-
nit pro natura in recto, sed pro habente natu-
ram; aliis hæc propositio esset falsa, Petrus est
homo, sicut hæc, Petrus est humanitas; & tamen
prout de nobis prædicatur, non significat sub-
stantiam, sed naturam in recto: Ergo ex eo quod
prout dicitur de persona divina, non supponat
pro natura, sed pro habente naturam, non sequit-
ur quod prout sic substantiam in recto de for-
mali significet.

Secundo probatur eadem Minor: Ly Deus
non supponit in recto pro natura divina, sed pro
habente naturam, & tamen non significat in re-
cto de formali substantiam, sed naturam, ut
prædicti Recentes fatentur: Ergo ratio præ-
dicta nulla est. Consequentia patet, Antecedens
probatur. Si ly Deus supponeret in recto pro na-
tura, & non pro habente naturam, pro eodem
supponeret ly Deus, & ly Deus: Sed hoc dici ne-
quit, aliis sicut hæc propositio Deus generat, est
falsa & hæretica; ita ista, Deus generat Deum, falsa
& hæretica esset, cuius oppositum docent omnes
Catholici: Ergo ly Deus non supponit in recto
pro natura, sed pro habente naturam.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciens primò contra primam conclusionem
D. Thomas in 3. dist. 1. qu. 2. art. 5. in solu-
tione ad 2. & 3. expresse docet personam divi-
nam duas assumere humanitates, non fore
unum hominem, sed plures homines, & hoc
probat in solut. ad 2. quia videlicet singularitas
& pluralitas termini substantivi, attenditur se-
cundum unitatem & pluralitatem naturæ signifi-
cate per terminum, & non secundum unitatem
& pluralitatem suppositorum. Et 1. p. qu. 36.
art. 4. & qu. 39. art. 3. asserit quod quia nomina
substantiva significant aliquid per modum sub-
stantiæ, nomina verò adjectiva significant aliquid
per modum accidentis; substantia autem sicut
per se habet esse, ita per se habet unitatem, vel
multitudinem; ideo singularitas & pluralitas no-
minis substantivi, attenditur secundum formam
significatam per nomen: Ergo cum ly homo no-
men substantivum sit, ut docet idem S. Doctor
hic art. 6. illius unitas vel pluralitas attendi debet
penes formam significatam, & consequenter
cum in prædicto casu humanitates essent plures,
quavis esset unicum suppositum, non esset u-
nus homo, sed plures homines.

Ad primum D. Thomæ testimonium, respon-
deo illum: hic art. 7. ad 2. hanc retulisse senten-
tiam, & expresse retractasse. Nec valet solutio
Capreoli dicentis S. Doctorem loqui in præsen-
ti de nominibus adjectivis, non de substantivis,
cum docet ad sui pluralitatem exigere distinctio-
nem suppositorum. Non valet, inquam, Tum
quia rationem reddit, cur persona duas assumens
naturas, non duo homines, sed unus homo dica-
tur: At homo nomen substantivum est; Ergo in

Tom. IV.

præsentem de nominibus substantivis loquitur, &
non solum de adjectivis. Tum etiam, quia (ut
suprà dicebamus) D. Thomas 1. p. qu. 36. art. 4.
ad 2. docet Patrem æternum propter plures pro-
prietates non posse dici plura principia, quia
(inquit) implicaretur pluralitas suppositorum:
At principium nomen substantivum est, ut ibi-
dem docet idem S. Doctor: Ergo cum ait nun-
quam nomen ab aliqua forma impositum dici
pluraliter, nisi propter pluralitatem supposito-
rum, non solum de adjectivis, sed etiam de sub-
stantivis loquitur.

Ad secundum dicendum cum Cajetano, Fer-
rariensi, & aliis Thomistis, D. Thomam ibi so-
lum velle pluralitatem formæ significare attendi
ad pluralitatem nominis substantivi, ut sufficien-
tem, si sit substantivum abstractum, ut humani-
tas, si autem concretum sit, ut sic attendi ut re-
quisitam ad pluralitatem hominis, non tamen ut
sufficientem, nisi accedat ut conditio supposito-
rum pluralitas. Nec obstat quod S. Doctor ibi
hujus conditionis mentionem non fecerit; illius
enim ibi non meminit. Tum quia solum expli-
cabat id in quo differunt substantiva & adjectiva,
non verò id in quo conveniunt; illa verò con-
veniunt in necessitate multitudinis suppositorum.
Tum etiam, quia ad doctrinam quam prædictis
locis latere intendebat, nempe nomina essen-
tialia substantivè sumpta singulariter de personis
prædicari, conditio illa necessaria non erat. Quæ-
stione verò 36. ejusdem primæ partis art. 4. ad 2.
ut salvaret Patrem non esse duo principia, ob du-
plicem proprietatem, secundum quarum unam
est principium Filii, & secundum aliam prin-
cipium Spiritus Sancti, dictam conditionem ex-
pressit, docens non esse duo principia, ob dupli-
cem proprietatem, quia implicaretur pluralitas
suppositorum.

Obijciens secundò: Si una persona divina simul
assumens duas naturas humanas esset unus homo,
eodem modo si assumens unam humanitatem, si-
mul assumeret naturam leonis, esset unum ani-
mal: At falsum est quod assumens simul naturam
humanam & naturam leoninam, sit unum animal:
Ergo & quod persona divina simul assumens
duas naturas humanas, sit unus homo. Major
patet ex paritate rationis, Minor probatur, Non
potest unum & idem animal simul pertinere ad
speciem hominis & ad speciem leonis, cum spe-
cies ejusdem generis oppositas differentias im-
portent: At si assumens simul naturam humanam
& naturam leoninam, esset unum animal, idem
animal simul ad speciem hominis & leonis per-
tineret: Ergo &c.

Respondeo, concedere Majori, negando Min-
orem, etenim hoc nomen animal, est concretum
substantivum ad pluralitatem verò concreti sub-
stantivi, requiritur pluralitas non solum formæ,
sed etiam suppositi, ut paragrapho præcedenti
ostendimus. Unde ad probationem in contra-
rium, distinguo Majorem: Unum & idem ani-
mal non potest simul pertinere ad speciem homi-
nis & leonis, si sit unum non solum ratione unius
substantiæ, sed etiam ratione unius naturæ &
formæ, concedo Majorem. Si sit unum non ra-
tione unius naturæ, sed duntaxat ratione unius
substantiæ, nego Majorem, & sub eadem di-
stinctione Minoris, nego Consequentiam.

Obijciens tertio contra secundam conclusio-
nem: D. Thomas hic art. 6. ad 1. docet quod in
casu quo tres personæ eandem humanitatem

Rrr 2

assu.

assumerent, non essent unus homo simpliciter, sed tantum secundum quid, ait enim: Non enim posset argui ex hoc quod tres personae sunt unus homo, quod essent unus simpliciter, nihil enim prohibet dicere quod homines qui sunt plures simpliciter, sint unus quantum ad aliquid, puta unus populus. Ergo S. Doctor vult in eo casu tres personas divinas esse simpliciter plures homines, & unum tantum secundum quid.

112. Respondeo negando quod S. Doctor hoc loco doceat, tres personas divinas eandem humanitatem assumentes, non esse unum hominem simpliciter; ipse enim non dixit quod in eo casu tres personae divinae non sint unus homo simpliciter, sed solum quod non essent unus simpliciter; quae sunt valde diversa; nam ad primum sufficit unitas in natura humana, ad secundum vero requiritur unitas personalis; Unde tres personae divinae sunt simpliciter unus Deus, & tamen non sunt unus simpliciter in genere masculino, sed solum unum naturaliter; quia primum denotat unitatem personalem, secundum autem unitatem in natura, ut docet S. Thomas 1. part. qu. 31. art. 2. ad 4.

ARTICULUS VI.

An persona creata, de potentia Dei absoluta, possit terminare naturam alienam?

113. Certissimum est apud omnes Theologos, nullam personam creatam, nec creabilem, posse naturaliter, sive virtute propria, alienam terminare naturam: Tum quia substantia seu personalitas creata, limitatur, finitur & determinatur a propria natura, tanquam a sua potentia. Tum etiam quia cum suppositum creatum non possit virtute naturali operari aliquid miraculi, mysterium Incarnationis non fuisset opus miraculosum, si persona creata posset naturaliter, sive virtute propria, alienam naturam terminare. Difficultas itaque solum est, num supernaturaliter, sive virtute divina, possit natura creata, vel creabilis, naturam aliam praeter propriam terminare?
114. Partem affirmativam docent Scotus, Nominales, Granadus, Beccanus, Theophilus Raynaudus, & alii ex Recentioribus. Valentia vero distinguens inter personam creatam & creabilem, fatetur quidem id personae creatae, etiam supernaturaliter, esse impossibile, non tamen personae creabilis; posset enim in eius doctrina produci aliqua tanta perfectionis & virtutis in terminando, ut etiam naturam alienam posset terminare. Contra hos Autores stant ex adverso communiter Thomistae, cum suo Praeceptore, hic art. 1. ad 2. quem sequuntur Vazquez, Suarez, Delugo, & alii Recentiores.

S. I.

Conclusio negativa statuitur, & autoritate D. Thomae, ac duplici ratione firmatur.

115. Dico igitur: Non potest, etiam supernaturaliter, sive de potentia Dei absoluta, persona creata, vel creabilis, alienam terminare naturam. Probatur primo ex D. Thoma loco mox citato, ubi sic habet: Hoc autem est proprium divinae personae, propter eius infinitatem, ut fiat in ea concursus naturarum, non quidem accidentaliter, sed secundum substantiam.

116. Respondet Granadus, D. Thomam solum vel-

le quod persona creata non possit contraturaliter, sicut divina, terminare alienam naturam, cum quo statim posse supernaturaliter.

Sed contra primo: id quod taliter uni convenit, quod nulli alteri possit ullâ ratione competere, cum maiori proprietate dicitur proprium, quam si possit aliis competere, quâvis non contraturaliter: Sed nihil est quod nos cogat ut verba D. Thomae cum minori proprietate usurpemus, cum nullibi oppositum insinuerit. Ergo asserendum est, Angelicum Doctorem sensu taliter esse divinam personam propriam alienam terminare naturam, ut nulli personae creatae possit ullo modo competere.

Secundo, Impossibile est personam creatam terminare alienam naturam, & hoc non praeter contraturaliter, ut ex infra dicendis constabit. Ergo si juxta D. Thomam, terminatio alienae naturae, ut conveniens contraturaliter, est ita divinam personam propria, ut nequeat personae creatae competere, erit absolute divinam personam ita propria, ut nullâ ratione possit persona creata alienam terminare naturam.

Plures etiam in favorem nostrae conclusionis adduci solent rationes ab Authoribus, Suarez hic disp. 13. sect. 4. illâ probat ex eo quod substantia est modus naturae propriae; Sed implicat modum unius rei medicare aliam, implicat enim in federe per sessionem alterius esse praesentem loco, per modalem alterius praesentiam; vigam esse rectam, per alterius rectitudinem; & unum accidens inherere, per alterius inhaerentiam. Ergo etiam implicat substantiam creatam, alienam terminare naturam.

Sed haec ratio non est efficax, nam quod personalitas non sit modus, sed entitas realis, realiter à natura distincta, est sententia in via D. Thomae probabilis, quam tenet Cajetanus quasi sequenti art. 2. & cum illo plures Theologi. Ergo quod personalitas creata nequeat de potentia absoluta alienam terminare naturam (quod communiter censetur Angelicum Doctorem tenuisse) non est opposita sententiae alligandum, nec ex eo probandum, quod personalitas creata modus sit, & non entitas realis, realiter à natura distincta.

Aliter ergo probanda est conclusio, nimirum ratione quam insinuat S. Doctor verbis supra relatis, quibus asserit personam creatam non posse terminare alienam naturam, quia non est infinita. Unde sic arguo: Substantia terminans plures naturas, debet esse infinita; Sed implicat substantiam creatam esse infinitam; Ergo & plures terminare naturas. Minor patet, tum quia omne creatum, finitum est. Tum etiam, quia substantia creata limitatur ab illa natura, cuius est complementum & terminus. Major vero in qua est difficultas probatur primo. Substantia terminans plures naturas, supplet vices substantiarum quae sunt propriae illis naturis, tales enim naturae redduntur incommunicabiles, sicut reddidissent substantiae propriae: Sed non potest supplere vices talium substantiarum, nisi sit infinita; Ergo substantia terminans plures naturas, debet esse infinita. Major patet, Minor probatur. Substantia terminans plures naturas, non potest supplere vices substantiarum quae sunt propriae illis naturis, nisi contineat illas secundum proprias & distinctas earum rationes, eminentet formaliter, id est seclusis imperfectionibus: Sed non potest hoc modo illas continere, nisi sit infinita; Ergo &c. Minor probatur: Non potest

123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

præstaret per virtutem naturalem, sed duntaxat per potentiam obedientialem, propterea infinita non esset.

Sed neutra solutio satisfacit, prima enim confutata manet ex supra dictis, nam ut supra dicebamus, ut una persona in alterius natura subsistat, requiritur continentia eminentialis subsistentiæ propriæ illius naturæ quam terminat. Sed subsistentia ordinis superioris non potest eminenter continere infinitas subsistentias etiam ordinis inferioris, sicut natura superioris ordinis, esse in perfectione excedat infinitas naturas ordinis inferioris; illas tamen eminenter non continet, effectivâ, nec formali continentia. Ergo persona creata, quamvis superioris ordinis, si infinita non sit, non potest in infinitis naturis, etiam ordinis inferioris, subsistere.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Quamvis natura angelica sit superioris ordinis respectu naturæ humanæ, illam tamen non continet continentia eminentialis formali, ita ut illius effectum formalem seipsa præstare possit: Ergo quamvis subsistentia Angeli sit superioris ordinis ad humanam subsistentiam, non tamen continet illam continentia eminentialis formali, nec potest præstare illius effectum formalem, nec per consequens complere & terminare naturam humanam.

Secunda etiam solutio facile potest refelli, nam forma effectum quem præstat in genere causæ formalis, non potest causare per potentiam obedientialem, sed solum per sibi innatam & naturalem virtutem: At terminare & sustentare naturam, provenit à personalitate in genere causæ, vel quasi causæ formalis: Ergo non potest talem effectum præstare per potentiam obedientialem, sed solum ratione potentie & virtutis naturalis, ut magis patebit ex dicendis probatione sequenti.

Probat ergo tertio Majori principalis: Quod personalitas non potest connaturaliter & de potentia ordinaria præstare, non potest etiam facere de potentia absoluta: At nulla personalitas quæ non sit infinita, potest connaturaliter & de potentia ordinaria, terminare alienam naturam: Ergo nec de absoluta. Minor est evidens, nam qualibet personalitas connaturaliter est determinata ad terminandam propriam naturam ad quam consequitur. Major autem probatur ex principio generali in Philosophia traditio, quo dicitur hanc esse differentiam inter causam materialem & formalem, maxime substantialem, qualis est subsistentia, & causam efficientem, quod hæc potest elevari ad producendum effectum supernaturalem, vel principaliter, si continetur intra obiectum ejus specificativum, & sic tantum extra proportionatum, vel instrumentaliter, si sit extra obiectum specificativum, cum tamen non possit illum producere naturaliter, & secundum proportionem virtutem; causa autem materialis & formalis maxime substantialis, non potest sic elevari, unde propterea in illis non habet locum distinctio potentie ordinariæ & extraordinariæ, seu naturalis & obedientialis. Et ratio est, quia ut causa formalis (substantialis, v.g. subsistentia, terminaret naturam quam non potest connaturaliter terminare, deberet necessarium recipere aliquam virtutem quæ augeretur & elevaretur virtus terminativa naturalis: hoc autem est impossibile, quia illa virtus elevans, non potest esse virtus accidentalis (hæc enim est incapax elevandi ad substantialem terminandum naturam) nec etiam

R e r 3 sub-

substantialis, quia virtus substantialis reddens personalitatem naturalem capacem terminandi alienam naturam, esset vera subsistentia, utpote supernaturalis participatio subsistentiae divinae, cui soli naturale est posse terminare alienam naturam, & sic non una tantum sed duplex esset subsistentia in eadem persona creata, quod implicat; & destrueretur hypothesis huius quaestionis, quae quaeritur an unica subsistentia creata plures natures terminare possit.

127. Confirmatur & magis illustratur haec ratio: Si in terminatione subsistentiae haberet locum distinctio potentiae ordinariae & extraordinariae, naturalis & obediens, seu causa principalis & instrumentalis; vel subsistentia terminando alienam naturam de potentia Dei absoluta, hoc praestaret ut causa principalis, vel ut instrumentalis à Deo elevata? Non hoc secundum, quia sic foret necessarium quod Deus ipse ut causa principalis, concurreret ad hanc eandem terminationem, hypostaticè informando ut causa principalis illam eandem naturam, cum effectus & causalitas causa instrumentalis converjat etiam principali. Neque etiam primum, quia ut causa principalis non potest subsistentia elevari extra suum specificativum: sic autem est quod specificativum subsistentiae angelicae v. g. est natura angelica: Ergo non poterit subsistentia Angeli elevari ad terminandum in genere causa principalis naturam humanam.

128. Aliter probat Cipullus Majorem principalem, quae asserit quod sola personalitas infinita potest alienam terminare naturam. Sic enim arguit hic art. 1. dubio unico num. 11. Sola personalitas per se subsistens potest alienam terminare naturam: Sed personalitas per se subsistens, hoc est nulli alteri inhaerens, necessario est infinita: Ergo sola personalitas infinita alienam valet terminare naturam. Minorem ut certam supponit, Majorem verò sic ostendit. Personalitas omnis quae non est per se subsistens, est entitas incompleta & modalis: Sed eo ipso quod sit entitas modalis, non potest communicari rei distinctae ab illa cuius est modus, ut patet variis exemplis supra ex Suarez adductis: Ergo sola personalitas per se subsistens potest alienae uniri naturae, illamque terminare & subsistentem reddere.

129. Sed hic discursus non urget, quia nititur sententiae quae asserit personalitatem creatam, seu per se non subsistentem, in modali entitate consistere: haec verò sententia, licet probabilis sit, non est tamen certa, nec à Theologis unanimiter recepta, sed à Cajetano & pluribus aliis Thomistis rejicitur. Unde huic rationi, ut praecipue & fundamentaliter, immerito Cipullus confidit, omnibus aliis rejectis & confutatis.

130. Ex dictis inferes contra Valentiam, non solum personam creatam, sed nec etiam creabilem, posse alienam terminare naturam: nam persona cujus propria personalitas non sit infinita, non potest alienam naturam terminare, ut multis ostendimus: At nec persona creata, nec creabilis, potest habere subsistentiam & personalitatem infinitam: Ergo nec persona creata, nec creabilis, potest alienam terminare naturam.

Contra nostram conclusionem, & rationem fundamentalem illius, à D. Thoma infinitam, plures ac difficiles fieri possunt instantiae, quae sub hac forma proponi possunt. Terminatio naturae alienae infinitatem in persona terminante non exigit: Ergo male ex isto capite negatur possibilis personalitati creatae. Consequentia patet, Antecedens probatur primo. Divina personalitas, prout ab essentia distincta, infinita non est, & tamen terminat plures natures de facto, & infinitas potest terminare: Ergo terminatio alienae naturae infinitatem in personalitate terminante non exigit. Cōsequencia manifesta videtur, Antecedens verò sic ostenditur. Si personalitas ratione sui, prout ab essentia distinguitur, esset infinita formaliter, sequeretur aliquam infinitatem convenire Patri, quae Filio non conveniret, & converso; nam Patri conveniret infinitas paternitatis, quae Filio non conveniret; & Filio infinitas filiationis, quae non conveniret Patri: Sed hoc dici nequit, alias Patet infinitus in omni linea non esset, nec Filius similiter: Ergo personalitas ratione sui, prout ab essentia distinguitur, infinitatem non dicit.

Secundo principale Antecedens suadetur: Terminatio alienae naturae non est effectus infinitus: Ergo non petit infinitatem in forma illum potente praestare.

Tertio, Sufientatio alieni & extranei accidentis, non petit infinitatem in subiecto sustentante: anima enim gratiam sustentat, quae accidens alterum est, non connaturale: potest etiam substantia creata recipere & sustentare nedum connaturalia & sibi propria accidentia, sed etiam illa quae sibi propria non sunt, & alteri subiecto debentur: Ergo pariter terminatio aut sustentatio alienae naturae, infinitatem non arguit in persona terminante.

Quarto, Terminatio alienae naturae non petit quod personalitas terminans contineat in se eminenter personalitatem propriam naturae quam terminat: Ergo non petit infinitatem in illa. Consequentia patet ex dictis paragrapho praecedenti, Antecedens verò probatur. Persona alienam naturam terminans, non praestat eundem effectum quem illi personalitas propria praestaret: Ergo non requiritur quod persona alienam naturam terminans, illius personalitatem eminenter contineat. Consequentia manifesta est, nam continentia eminentialis formae, solum requiritur ad praestandum illius effectum formalem. Antecedens autem ostenditur primo: Ex personalitate aliena, & natura terminata, diversè refultaret persona ab illa quae refultaret ex eadem natura & propria personalitate: Sed effectus personalitatis est persona: Ergo personalitas alienam naturam terminans, non praestat effectum formalem personalitatis propriae. Secundo probatur: Personalitas divina unita humanae naturae, constituit personam increatam, propria autem personalitas personam creatam constitueret: Ergo divina personalitas terminans humanitatem, non praestat effectum formalem personalitatis propriae, & consequenter personalitas creata terminans alienam naturam, non praestaret effectum formalem à propria personalitate praestandum.

Denique Sol continet eminenter effectus causae

rum inferiorum, & tamen est aliud finitum in se. Ergo similiter non repugnabit dari aliquam personalitatem superioris & eminentioris ordinis quæ contineat virtutem personalitatum inferiorum, & sic possit terminare inferiores naturas, licet in se finita & creata sit.

Pro solutione primæ instantiæ, recolendum est ex dictis supra art. 3. personalitatem divinam duo præstare naturæ aliæ quam terminat, nimirum perfectatorem independentiæ, & perfectatorem incommunicabilitatis; quorum primum, quia perfectio est, & personalitas divina in propria linea perfectionem non dicit, præstat non ratione illius quod explicat, sed ratione substantiæ absolute quam implicat. & transcendentaliter includit: hæc autem infinita perfectio est, ac proinde personalitas divina, ratione illius potest infinitum effectum præstare. Nec sequitur infinitam aliquam perfectionem convenire uni personæ quæ alteri non conveniat, quia substantia absoluta, una & indivisibilis est, quamvis realiter transcendentia in tribus personalitatibus includatur. Secundum autem, nempe perfectatorem incommunicabilitatis, præstat personalitas divina ratione illius quod explicat, additque supra lineam absolutam, quia hoc perfectionem non dicit, ac proinde præstari potest à personalitate divina, ratione illius quod explicat; quamvis ratione illius perfectionem non importet: adhuc tamen sub hac consideratione personalitas divina habet quandam rationem infinitatis, non quidem perfectionis, sed in ratione terminandi naturam; tum quia primò terminat naturam divinam quæ infinita est, tum etiam quia in ordine ad naturam creatam, habet vim terminandi infinitum syncategorematicè, & inextrahibilem à natura terminabili. Hoc præmissis.

Ad argumentum respondeo negando Antecedens, ad cuius primam probationem, distinguo Antecedens, divina personalitas, prout ab essentia distincta, non est infinita infinitate perfectionis, concedo Antecedens. Infinitate terminativâ in linea incommunicabilitatis, nego Antecedens, & Consequentiam. Ad probationem verò Antecedens, quatenus distinctioni traditæ obstat potest, distinguo sequelam Majoris. Si personalitas ratione sui, prout ab essentia distinguitur, esset infinita formaliter, sequeretur aliquam infinitatem perfectionis convenire Patri, quæ Filio non conveniret, nego sequelam. Aliquam infinitatem terminationis, concedo sequelam, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Nam est sit inconveniens quod aliqua infinita perfectio competens Patri, non competat Filio, & contra, quod tamen infinitas aliqua in linea non dicente perfectionem conveniat uni & non alteri, nullum inconveniens censeri debet. Sicut quamvis inconveniens censetur à pluribus nostris Thomistis, quod perfectio aliqua Patri conveniens, non competat Filio, & contra: quod tamen entitas aliqua Filio conveniens, non conveniat formaliter Patri, nempe filiatio, inconveniens non censetur, sed necessariò debet ad omnibus ut veritas catholica admitti.

Ad id autem quod in argumento additur, nempe sequi ex nostra sententia Patrem non esse in omni linea infinitum, dicatur Patrem ratione paternitatis non esse infinitum in omni linea, sed tantum in propria paternitatis, unde in hac parte nullum inconveniens est quod illi infinitas filia-

tionis non competat: ratione verò naturæ esse infinitum in linea naturæ formaliter, & identicè in omni, quia natura divina cum omnibus quæ in Deo sunt, sive absolutis, sive relativis summam habet identitatem, unde etiam est identicè infinita infinitate filiationis; quia tamen hanc infinitatem non petit natura divina, prout in qualibet persona, necessarium non est ut illam communiceat Patri, sicut nec infinitatem propriam paternitatis communicat Filio.

Ad secundam probationem Antecedens 139. principalis, distinguo Antecedens: Terminatio alienæ naturæ non est effectus infinitus in ratione entis, concedo Antecedens. In ratione effectus formaliter, nego Antecedens, & Consequentiam. Ut enim in causa ex effectu arguatur infinitas, non requiritur quod effectus sit entitativè infinitus, sed sufficit quod in ratione effectus infinitus sit, ut constat in termino creationis, qui entitativè infinitus non est, & tamen petit in causa creatante infinitatem. Constat etiam in gratia habituali, quæ finita est in genere entis, & tamen petit infinitatem perfectiorem in causa principaliter effectiva illius, ut in Tractatu de Gratia disp. 4. art. 1. ostendimus.

Ad tertiam probationem, concessio Antecedente, nego Consequentiam & paritatem: Ratio verò discriminis est, quia subiectum sustentat & recipere potest accidentia ratione potentie obedientialis, eò quod possit materialiter causare formas supernaturales, pene ordinem ad quas potentia obedientialis constituitur, ex effectu autem ab aliqua causa præstabili per potentiam obedientialem, non colligitur infinitas forma autem cum nequeat in genere causæ formalis effectum sibi supernaturalem causare, non potest id quod præstat in genere causæ formalis, præstare per potentiam obedientialem, sed necessariò ad omne quod causat formaliter, comparatur per vim & potentiam sibi connaturalem; unde cum personalitas in ordine ad terminationem naturæ concurrat in genere causæ formalis, si alienam terminaret naturam, id præstaret per potentiam connaturalem, ex quo infinitatem colligi constat ex dictis paraphrasi præcedenti.

Ad quartam nego Antecedens, ad cuius probationem, distinguo Antecedens. Persona alienam naturam terminans, non præstat formaliter eundem effectum formalem, quem illi personalitas propria præstaret, concedo Antecedens. Non præstat eundem effectum formalem eminenter, nego Antecedens, & Consequentiam. Ut enim requiratur in personalitate terminante alienam naturam contentia eminentialis personalitatis propriæ, sufficit quod terminando alienam naturam suppleat effectum personalitatis propriæ, & præstat eundem effectum formalem eminenter, quamvis non præbeat eundem effectum formalem formaliter: præstat autem eundem effectum formalem eminenter, est quod mediâ personalitate alienâ existat & conservetur natura, quæ de se petebat personalitate propriâ & sibi connaturali existere & conservari; & quia hoc præstatur à personalitate alienâ, consequens fit, ut tribueret effectum personalitatis propriæ, non formaliter sed eminenter. Contra quam doctrinam non urgent probationes in contrarium, quæ solum probant non præstare eundem effectum formalem formaliter.

Ad quintam, concessio Antecedente, nego 142. consequens.

consequentiam, & paritatem, Sol enim & alia causa universales continent effectus causarum inferiorum, eminentiā imperfectā, & se extendente solum ad rationem aliquam communem & genericam, purā rationem viventis, aut corporis corruptibilis: substantia verò terminans plures naturas, debet earum substantias eminenter continere, secundum proprias & distinctas earum rationes, quod nulli substantia creatā cōpetere potest; quia cum substantia sit terminus naturae creatae, non potest maiorem perfectionem habere, quam natura à qua dimanat, ab illa enim habet determinatam speciem & perfectionem: unde sicut nulla natura creatā eminenter continet aliarum naturarum perfectiones específicas & individuales: ita nec ulla substantia creatā perfectionem alterius substantiae eminenter continere valet, sed hoc proprium & peculiare est substantiae & personalitati divinae, quae quia terminat naturam divinam, omnium naturarum perfectiones eminenter continet, omnium substantiarum creatarum & creabilium perfectiones eminenter continet, secundum proprias & distinctas earum rationes, & ex hoc redditur apta & potens ad terminandam quamcunque naturam creatam & creabilem.

DISPUTATIO IX.

De Natura assumptibili & assumpta.

Ad quest. 4. & 5. D. Thomae.

Postquam egimus de extremo assumente, & potente assumere naturam creatam, superest ut extremum assumptum, & assumptibile contemplerur: de quo S. Doctor quaestione quartā & quintā.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum quaelibet natura substantialis completa, sit assumptibilis à Divina Persona?

§. I.

Quibusdam praemissis difficultas resolvitur.

Suppono primò, naturam substantialem completam dividi in purè spiritualement, qualis est natura angelica, & in purè corpoream, qualis est natura brutorum, & vegetabilium, ac non viventium, & mixtam ex spiritali & corporea, qualis est natura hominis.

Suppono secundò ut indubitatum, naturam humanam esse assumptibilem à Persona Divina, fuit enim de facto assumpta, ut fide mysterii Incarnationis docemur. Unde solum potest esse difficultas de natura angelica, & de natura purè materiali & corporea, an scilicet utraque sit à Persona Divina assumptibilis? Circa quod tres versantur sententiae. Prima negat posse naturam angelicam à Deo hypostatice assumi. Hæc tribuitur Alberto Magno in 3. dist. 2. art. 2. Secunda docet naturam irrationalē & purè corpoream non esse assumptibilem, etiam de potentia absoluta. Pro hac referuntur quidam antiqui, ut Alensis, D. Bo-

naventura, Henricus, quos secutus est Pius Mandulanus in sua Apologia, in defensione quæta propositionis. Tertia tandem & communis sententia docet, non solum naturam humanam, verum etiam angelicam, & irrationalem, assumi posse à divinis Personis. Unde

Dico primò: Natura angelica assumptibilis est à persona divina.

Probant aliqui hanc conclusionem ex illo apostoli ad Hebræos 2. *Nusquam angelos apprehendit, sed semen Abrahæ*: cum enim (inquiunt) intantum apostoli, juxta communem Patrum doctrinam, sit charitatem Dei erga homines per hoc commendare quod naturam humanam, non verò angelicam assumpserit, debet necessario supponere possibilem fuisse naturam angelicam assumptionem: alias enim nullum omnino esset apostoli argumentum, quia facile posset ei responderi, naturam non esse quod Deus relicta naturā angelicā, humanam assumpserit, quandoquidem angelica non erat assumptibilis.

Verum licet hic discursus circa doctrinam apostoli, efficaciter probet naturam Angeli potuisse saltem ad existentiam divinam assumi, non tamen efficaciter concludit, quod ad substantiam Dei assumi poterit; sufficit enim ad commendandam charitatem Dei erga homines magis quam erga Angelos, quod licet natura angelica, potuerit assumi ad divinam existentiam, tam tamen defecto ad illam non assumpserit Deus, bene tamen naturam humanam.

Probatur ergo efficacius nostra conclusio ex D. Thomae art. 1. ad 3. ubi postquam tenuit opinionem quorundam Theologorum asserentium naturam angelicam non posse in unitatem divinam personam assumi, nisi destrueretur propria personalitas, idque oblatre ejus incorruptibilitati, impugnat hanc doctrinam dicendo quod hoc non videtur excludere totaliter congruitatem assumptionis naturae angelicae; *Potest enim Deus (inquit) producendo novam naturam angelicam, copulare eam sibi in unitatem sibi in unitatem personae*. Ex quibus sic argumentor: Naturam angelicam assumi in unitatem divinam personam, est eam assumi ad personalitatem sive ad substantiam divinam: Sed ex D. Thomae citato, potest natura Angeli assumi in unitatem divinam personam: Ergo & ad substantiam divinam.

Probatur secundò conclusio ratione fundamentali. Non alia ratione in natura humana est ad assumptionem capacitas, nisi quia distinguitur realiter à sua personalitate, & consequenter potest illā vel destructā, vel non consecutā, terminari per substantiam Verbi, in qua propria personalitas eminenter continetur: At etiam personalitas Angeli realiter ab illius natura distinguitur. Ergo etiam natura angelica ad divinam potest assumi substantiam. Major patet, Minor verò (præterquam expresse docetur à D. Thomae quodlib. 2. quæst. 2. art. 4.) potest breviter hanc ratione suaderi. Ratio distinguendi suppositum à natura in hominibus, vel est limitatio naturae, ob quam indiget complemento realiter distincto ut existat, vel est capacitas receptiva ut quod existentiæ & accidentium, competens immediate supposito, & repugnans naturae, ut asserit D. Thomas quodlibet citato: Sed utraque hæc ratio militat in natura angelica, est enim limitata & finita, ac incapax recipiendi ut quod existentiæ & accidentia, supposito quod hæc incapacitas naturae humanae conveniat: Ergo eadem ratio ob-